

Списание
за екология
и горско
стопанство

Излиза от 1899 г.

Гора

8/2008

2⁰⁰ лв.

STIHL®

www.stihl.bg

9 770861 757009

www.gorabg-magazine.info

MS 192 T - най-лекият трион на STIHL за поддръжка на дървета

Много лек трион с отлично тегло за единица мощност. Тъй като е конструиран специално за работа в короната на дървото, се използва единствено за поддръжка на

дървета. Позволява много точно водене при рязане. Благодарение на управляваното посредством микропроцесор запалване стартирането е почти

без обратен удар. Много удобен за работа, този модел моторен трион STIHL е предназначен за потребители, занимаващи се професионално с поддръжка на дървета.

Издание на Държавната агенция по горите

Можем да се гордеем

В навечерието на абонаментната кампания на сп. „Гора“ за 2009 - годината, забележителна за горите с навършването на 130 г. от създаването на централната горска служба, се подготвя за печат книгата „Дърводобивът в България“. С нея почти приключва съхраняването на нашата горска история, целенасочено започнато от Комитета по горите, продължено от Националното управление по горите и сега - от Държавната агенция по горите.

Постигнатото от лесовъдската колегия при овладяването на пороите и преобразяването на Родината в китна земя е съхранено в книгите „Укротените порои в България“ (2000) и „100 години борба с ерозията в България“ (2005). Развитието на горското стопанство е отразено в „Горите и горското стопанство на България през XX век“ (2003). Почитта на колегията към първите и към най-изявените лесовъди е изразена в алманаха „Дейци и учени от горското стопанство на България - родени до 1940 г.“ (2005), който съдържа очерци за 398 наши колеги.

Над вековната историята на ловното стопанство е съхранена в „Ловното стопанство на България“ (2007).

Тази година се навършиха 40 десетилетия от началото на дърводобивната дейност на България в Коми. Книгата „Българските дърводобивници в Република Коми - Покорители на тайгата“ (2008) оставя необходимата трайна следа. В национален мащаб своите автори чакат темите, свързани с лесоустройството, което също има над столетна история, и със залесяването и горските разсадници, благодарение на които България днес е така китна и озеленена. В регионален аспект излезе книгата „Горите на Великотърновска и Габровска област“ (2006). Трябват само още...15 подобни книги, за да се съхрани регионалната история на горската служба и на хората, отдала за нея професионалния си жизнен път.

Лесовъдската колегия може да се гордее със своята съхранена историческа памет, със своята национално значима и уникална история. А абонаментът за сп. „Гора“ за 2009 г. ще осигури информацията за това, което се случва днес.

В броя

- 2 На Узана шум се вдига
- 5 Богата история, силни традиции
- 6 36-ти симпозиум на IFSA „Гора за бъдещето“ - Младежките срещи - неопценимо богатство
- 10 Лесовъд като призвание
- 12 И това лято на горите не им се размина
- 14 От какво зависи съвременният дърводобив
- 18 Качества на трофеите от сръндаци в държавните ловни райони
- 20 Гост на редакцията - Росица Георгиева: Спомените са нужни за бъдещето
- 23 Нова хладилна база
- 24 Новият банциг HR на фирма Wood-Mizer
- 25 Фотоконкурс „Старейшините“
- 26 Нови енергийни източници - Горивната клетка

На корицата

Снимка Валентин ПОЧЕКАНСКИ

Главен редактор:
инж. БОРИС ГОСПОДИНОВ
boris@dag.bg

Редактори:
СВЕТЛАНА БЪНЗАРОВА
light@dag.bg
(Водещ на броя)

ЕКАТЕРИНА ПОПОВА
eipanova@abv.bg

Литературен
и рекламен сътрудник:
ЮЛИЯ СЪБЧЕВА
yulia_sabcheva@abv.bg

Технически редактор:
ТЕМЕНУЖКА МАРКОВА
nushkamarkova@abv.bg

Фоторепортер:
ИОРДАН ДАМЯНОВ

Графичен дизайн:
ГЕОРГИ-МОМЧИЛ ПОПОВ

Адрес на редакцията:

София 1303, ул. „Антим I“ №17,
тел.: 988-86-42; 989-55-40/В. 212; 213;
тел./факс: 988-04-15.
<http://www.gorabg-magazine.info>
E-mail: gora@dag.bg

BIC TTBBBG22
IBAN BG39 TTBB 9400 3121 0404 50
СЖ „Експресбанк“ АД, клон София.
Печатни коли 4. Формат 1/8 от 60/90.

Броят е погнисан за печат на
18.09.2008 г.

Индекс 20346.

Годишен абонамент - 20.00 лева.

Отделен брой - 2.00 лева.

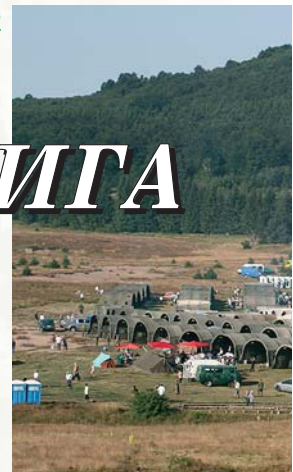
Отпечатано - „Фатум“ ООД

CONTENTS

- 2 Near Uzana noise is rising
- 5 Wealthy history, strong tradition
- 6 36-th IFSA Symposium „Forest for the future“ - The meetings of youths - precious treasure
- 10 Sylviculturist as a vocation
- 12 Forest wildfires again
- 14 Timbering today - what does it depend on?
- 18 The quality of deer trophies in the State forest areas
- 20 Guest in editorial office - Rositsa Georgieva: „Memories are necessary for the future“
- 23 New freezing plant
- 24 Wood-Mizer presents HR band
- 25 Photo competition „The elders“
- 26 Alternative energy sources

Подробна информация за дейността на Държавната агенция по горите може да намерите на Интернет адрес www.dag.bg

НА УЗАНА ШУМ СЕ ВДИГА

Преди 10 години Съюзът на ловците и риболовците възстанови традиционните за някогашната Ловно-стрелческа организация „Сокол“ събори, като събра членовете си в местността Крънска кория край Казанлък.

На 9 август тази година в невероятната местност Узана над Габрово се проведе поредният - единадесети, Национален ловен събор. Ловците и риболовците в България, членовете на Съюза, са многобройно, гордо, смело и весело племе. И държат всички да знаят това. Затова широкомащабното, привлякло към 15 000 присъстващи, събитие вдигна много приятен в най-добрия смисъл на думата „шум“ и се запомни от обществеността. Прекрасната организация, реда, безопасността на всеки дошъл на събора дължим и на хората от Оперативния щаб с председател инж. Иван Петков, зам.-председател на СЛРБ.

Съборът на Узана стана кулминацията на тържествата, посветени на 110-годишнината от създаването на организацията, които преминаха под мотото „Традиции, вяност, отговорност“, и включваха и Десетдневката на лова и дивеча в България.

Узана е най-голямата старопланинска билна поляна под връх Исполин, с надморска височина 1250 м, обградена от груги върхове и букови гори, географският център на България (за което от няколко години подсеца знакът с триколяра). Тази дивна красавица на Стара планина стана център на ловния свят и като едно голямо и любящо сърце бе побрала невероятно количество хора и добра енергия. Със своите 15 хиляди посетители този събор е най-масовата проява в историята на Съюза.

Изградено предишните дни, на 9 август градчето посрещна съборяните с множество палатки, щандове за ловни стоки, периодика и лите-

ратура, с димящи скари и стотици литри бира. И със стройната си организация. За пристигането на официалните гости традиционният блок на представителите на 144-те ловно-рибарски сдружения, с развети знамена, е строен за

тържеството (сн.1).

И то започва веднага след пристигането на президента Георги Първанов, патрон на събора, посрещнат от момичетата в ловни костюми (сн. 2), и официалните гости, сред които съпругата на президента Зорка Първанова, кметът на Габрово Томислав Дончев, председателят на Държавната агенция по горите доц. Стефан Юруков, главният секретар на ДАГ инж. Валентина Маринова, областният управител Цветан Нанов, народни представители. Почетни гости на събора бяха

Ловното граде на Узана

▲ Знакът на географския център на България

рий и габровски свещеници. Откривайки събора, председателят на СЛРБ доц. Христо Михайлов каза: „Имаме пълно основание да се гордеем със стореното - за първото столетие на организацията. Днес затваряме страниците на първите 10 години от второто ни столетие. Те бяха белязани с борби и битки за оцеляване на нашия съюз. Сега ясно заявяваме желание и готовност за поемане на отговорността за водеща роля в ловното дело и ловния спорт в България.“ Президентът Първанов, който е известен ловец, приветства множеството и предизвиква бурни овации, обръщайки се към присъства-

щите с „колеги“. Цитирайки думите на Николай Хайтов, че „ловът е най-мъжката страст на този свят“, той с усмивка добави: „Днес обаче и много красиви дами взимат пушките и наравно с мъжете хващат гората“. СЛРБ получи висока оценка за дейността си, президентът похвали и всички ловци и риболовци за активното им участие в „Хубава си, моя горо“ - кампанията, по която досега са засадени 440 000 дръвчета в цялата страна. А говорейки за бъдещето, Георги Първанов се обърна директно към политиците: „Искам отпък да ви кажа направо - очаквам още на първата сесия през септември Народното съб-

Жилбер дьо Тюркхайм - председател на FACE (Европейската федерация на ловните организации), Йохен Борхерт - председател на Германския ловен съюз, Вячеслав Кирякулов - зам.-председател на Ловната федерация на Русия, Зоран Живойнович - Сърбия, Некулай Шилару - Румъния, Радован Чесмаджиски - Македония (сн. 3). Традицията с водосвет за освещаване на ловните знамена и този път бе спасена - отслужиха я Великотърновският митрополит Григо-

рание да приеме един нов, справедлив и добър ловен закон.“

Барон д-р Тюркхайм поздравя сърдечно присъстващите от името на 7 милиона ловци, които са членове на FASE. Той сподели, че Европейският съюз няма единно ловно законодателство, но има общи екологични норми, които трябва да действат и в България, а СЛРБ трябва да стане активната страна за въвеждането им.

Водещата прочете поздравителни адреси от името на зам. министър-председателя на България г-р Меглена Плугчиева, от министъра на околната среда и водите Джевдет Чакъров, от председателя на Държавната агенция по горите доц. Стефан Юруков.

Домакините на територията, представена за провеждането на Националния ловен събор - Дирекцията на ПП „Българка“ - Габрово, ръководена от инж. Мая Радева, се включиха със своя инициатива в тържеството. Тя е част от провежданата всяка година от парковата дирекция дейност по реинтродукцията на нощни и дневни грабливи птици. За разселване сред дивата природа в небето над Узана литнаха шест птици. Те са из-

люпени в Центъра за рехабилитация и размножаване на редки видове - Стара Загора, и са потомци на възстановяващите се там птици, които поради естеството на нараняване не могат вече да бъдат върнати на свобода. Четиримесечният бухал бе пуснат от ръката на Георги Първанов, а още пет птици - керкенеци, литнаха от ръце-

те на Зорка Първанова, Жилбер д-р Тюркхайм, доц. Христо Михайлов, доц. Стефан Юруков и Томислав Дончев. Веднага след това официалните гости засадиха и пет дръвчета от обикновен смърч (сн. 4).

Броят на птиците по символичен начин отбеляза шестата годишнина от създаването на Природния парк „Българка“.

Следобед поляните на Узана, със стотици скари и петдесетина червермета, запушиха още по-силно, ловците от сдруженията от цялата страна поканиха гости пред своите палатки. Никой от хилядите присъстващи не остана гладен и жаден. Но хората не се заседяха задълго на импровизираните маси - за танци и песни от Пиринска Македония ги вдигна Николлина Чакърдъкова със своя Неврокопски ансамбъл (сн. 5). После магьосникът на кларнета Иво Папазов - Ибряма, изви тракийски мотиви и не остави равнодушно нито едно сърце.

Светлана БЪНЗАРОВА
Снимки Йордан ДАМЯНОВ

По време на османското владичество в България правото на лов има турската върхушка и българските чорбаджии. Дивечът се смята за „ничия вещ“. След Освобождението ловът става народно достояние, но никакви норми и сезони за ловуване не се спазват. Едва през 1880 г. излиза първият закон за лова. Той съдържа само един член, уреждащ въпроса по снабдяването с ловните билети и съответните такси. Интересното тук е, че негов създател е видният гражданин на град Елена - Петко Горбанов, възрожденец и участник в Освободителната война, който застава на висок административен пост в началните години на свободна България.

Зараждането на организирано ловно движение у нас става през 1884 г., когато е основан първият ловен кръжец във Велико Търново. Под негово влияние се създават първите ловни дружества: във Варна (1889 г.), София (1890 г.), последват ги Дряново, Пловдив, Трън, Ихтиман, Попово, Асеновград, Кюстендил, Берковица, Айтос. В началото на 1894 г. сдруженията вече са 26, членовете - 1500.

Основаването на Софийското ловно дружество изиграва огромна роля за бързото развитие на ловното дело. Георги Христович, един от първите градители на ловната организация в България, е и хроникьор на създаването на дружествената организация на ловците.

През 1898 г. ентусиазирани софийски ловци посещават Витоша, възхищават се от нейните кристални извори, усещат чаровните ѝ хубости, виждат дивеча, обитаващ планината. И решават, че е назряло времето да бъде реализирана идеята за създаване на организация, която да се грижи за развиване на смислена ловна дейност. Дивечът на воля шета из родните поля, но съкровищата на българската природа са оставени на произвола на съдбата. За тях царската власт не полага никакви грижи. Изводът е единодушен - трябва да се сложи рег.

След няколко месеца, през август 1898 г., в София заседава първият ловен конгрес. Делегати от 66 тогавашни самостоятелни ловджийски дружества в страната се събират и поставят основите на ловната организация и я именуват „Сокол“. Решава се: „Всички ловджийски дружества да имат един устав, едно име и един знак“. На обсъждане са поставени някои основни задачи на организацията: „Да се въздейства за организирането на всички ловджийски дружества в едно цяло корпоративно тяло, което ще се състои от няколко десетки хиляди ловци, които да се въодушевяват от еднакви идеали и програма. Да се възпитават ловците да уважават и разпространяват светите демократични хубави принципи, които са основани на нашите стари и скъпи традиции, щото всички български граждани да бъдат собственици на живата природа, с които така щедро е дарена България... Тези свети принципи трябва да се пазят като зеницата на окоето...“

В средите на ловците възниква идеята за съюзяване на спортните организации, съществуващи по онова време в страната. Особено полезно дело извършва Вторият конгрес на ловния съюз през 1901 г., който

посвещава много време от работата си, за да определи мястото на стрелковия спорт в ловната организация. В резултат на това съюзът се преименува в ловно-стрелчески. По онова време той е призван да осъществява идеята за стрелковата подготовка на българските граждани. На ловните дружества се дава свобода да се упражняват в стрелковото изкуство, да устройват ежегодни състезания. При всяко ловно дружество се учредява комитет за ръководство на стрелковия спорт.

През 1905 и 1908 г. се организират Третият и Четвъртият конгрес. През 1911 г., когато се провежда Петият конгрес, ловната организация подема инициативата и със собствени средства назначава първата

Богата история, силни традиции

„специална ловна стража“. През 1914 г. в Пловдив (за първи път извън столицата) се организира Шестият конгрес. През 1915 г. Врачанското ловно дружество обединява селските ловци. То приема и специален правилник за създаването на селски ловни дружини. Много са полезните начинания на ловната организация през годините след Балканската и Междусъюзническата война. На 25 декември 1923 г. Плевенското дружество открива първия у нас ловен и природозащитен музей. През 1925 г. дружеството от Пловдив първо в страната провежда курс за препаратори. Дружествата от Стара Загора и Враца поставят началото на фондове за строителство на ловни домове. Първият почин за създаване на Съюз за защита на природата у нас принадлежи на българските ловци. От 1931 г. ловно-стрелческата организация е член на Международния ловен съвет - Париж.

Тридесет и две години след основаването на ловната организация, през 1930 г., се създава и Българският рибарски съюз. От първия си реговен конгрес, проведен през същата година, до единадесетия - през 1940 г., съюзът ратува за обогатяване на родната ихтиофауна. Още през 1932 г. зрее идеята за обединяването на двете сродни организации. Тя става факт през 1947 г., когато е проведен първият обединителен конгрес, който слага началото на Народния ловно-рибарски съюз.

Днес Българският ловно-рибарски съюз, регистриран с името Национално ловно-рибарско сдружение „Съюз на ловците и риболовците в България“, е утвърдена обществена спортно-стопанска патриотична организация на българските граждани - ловци и въдичари. Той развие демократичните традиции, превърна се в действително народен съюз. Неговите членове вече са истински творци съзидатели, пламенни родолюбци, страстни пазители на българската природа, на нейната жива украса.

Чавдар АНГЕЛОВ

ГОРА ЗА БЪДЕЩЕТО

България, 3-17 август 2008

С младежки ентузиазъм и готовност за делова работа в тържествена атмосфера на 4 август в Националния исторически музей бе открит 36-ият международен симпозиум на студентите по горско стопанство - България 2008 - „Гора за бъдещето“, в който взеха участие 110 студенти от 32 страни от цял свят (предварително бяха регистрирани 166 участници от 44 страни - абсолютен рекорд в историята на Симпозиума).

Организиран от Студентския клуб по опазване на природната среда при Лесотехническия университет, Симпозиумът се проведе под патронажа на президента на България Георги Първанов и с подкрепата на Държавната агенция по горите, Лесотехническия университет, списание „Гора“ и Българското национално радио.

В тържественото откриване участваха Кръстьо Трендафилов - съветник по въпросите на земеделието и горите в президентската администрация, доц. Стефан Юруков - председател на Държавната агенция по горите, инж. Илия Симеонов - зам.- председател и инж. Валентина Маринова - главен секретар на ДАГ, ректорът на Лесотехническия университет проф. д.с.н. Нино Нинов, председателят на СЛБ проф. д.с.н. Димитър Коларов, проф. Нийлс Кох - вицепрезидент на IUFRO, президентът на младежката организация IFSA Силван Дюпари, председателят на Студентския съвет на ЛТУ Надежда Исакова, председателят на Организационния комитет на Сим-

Момент от официалното откриване - проф. Нийлс Кох - вицепрезидент на IUFRO, доц. Стефан Юруков - председател на Държавната агенция по горите, Кръстьо Трендафилов - съветник по въпросите на земеделието и горите в президентската администрация, проф. Нино Нинов - ректор на ЛТУ, Силван Дюпари - президент на IFSA и инж. Чавдар Желев - председател на организационния комитет на Симпозиума

позиума инж. Чавдар Желев.

Кръстьо Трендафилов приветства участниците в Симпозиума от името на президента на България Георги Първанов, като подчерта: „Българската държава се присъединява към цивилизования консенсус, че без гора няма бъдеще на планетата, че тя е главен и най-важен фактор за качество на живот и оцеляване. Българските гори са едно от значимите убежища на живия живот на Европейския континент.“

Председателят на Държавната агенция по горите доц. Стефан Юруков също поздрави младите хора, обединили се от цял свят, с една обща цел - да запазят гората за нашето бъдеще.

Като се обърна към участниците във форума, ректорът на ЛТУ проф. Нино Нинов подчерта особената стойност на факта, че инициатор на международната среща е Студентският клуб по опазване на природната среда при Лесотехническия университет - първия подобен в страната, с много широка и разнообразна практика.

Председателят на СЛБ проф. Димитър Коларов подчерта актуалността на темата на симпозиума: „С възприетия призив за запазване на биологичното разнообразие на земната шир, и ние трябва да се подготвим за бъдещото състояние на горите.“

Вицепрезидентът на IUFRO проф. Нийлс Кох отбеляза вълнуващата история на създаването на студентската организация.

Като значим Силван Дюпари оцени факта, че Симпозиумът на IFSA за първи път се провежда в Източна Европа. Темата на срещата е особено важна - каква да бъде гората днес от гледна точка на нейното бъдеще. Да предвидим и управляваме процесите, за да се постигне баланс в бъдеще, като се работи на регионално ниво.

С думите „IFSA is friendship“ (IFSA е дружба) председателят на организационния екип на 36-ия международен симпозиум на студентите по горско стопанство инж. Чавдар Желев даде заключителния акорд на тържественото откриване.

На 5 август в аулата на Лесотехническия университет бяха представени докладите на изтъкнати специалисти и учени от цял свят.

♦ Една от най-старите горски организации в света - Commonwealth Forest Association (CFA), Уганда, основана през 1921 г., бе представена от Селия Налвада. Тя подчерта, че макар Уганда да има много по-голямо биоразнообразие, специалистите от тази страна има какво да научат от българските по отношение на опазването и съхранението на горските ресурси и природата.

♦ Сесил Кониненджук от Дания - координатор на Forestry Research

хаел Даймер от Германия представи Съюза, който има вече 20 асоциирани членове - организации от 17 европейски страни, и е реален представител на 80 000 лесовъди от цяла Европа.

♦ Най-атрактивен от всички лектори беше италианецът Джорджо Агриан (UNESCO, Венеция), който разказа как младите специалисти мо-

Презентацията на инж. Спас Тодоров - директор на Дирекцията „Информационно обслужване и връзки с обществеността“ в ДАГ и президент на Силва Медитеранеа

Презентации от цял свят

Студенти участници във форума

Group в IUFRO и доскорошен вицепрезидент на Европейския горски институт (EFI), очерта интересна картина на горското стопанство и хората в урбанизирания свят.

♦ Вицепрезидентът на IUFRO, проф. Нийлс Кох от Дания (доайнът сред лекторите) разказа за връзката между IUFRO и IFSA като професионални партньори и за възможностите, които това партньорство дава за развитието на студентите като специалисти професионалисти.

♦ Вицепрезидентът на Съюза на европейските лесовъди (UEF) Ми-

гаел да бъдат въввлечени в различни проекти на UNESCO.

♦ Инж. Спас Тодоров - директор на Дирекция „Информационно обслужване и връзки с обществеността“ в ДАГ и президент на Силва Медитеранеа, представи структурата и дейността на Държавната агенция по горите на България, главните насоки за развитие на Агенцията и основни данни за горския сектор на България.

♦ Инж. Живко Богданов от Световния фонд за дивата природа (WWF) изнесе лекция за горите с висока консервационна стойност.

♦ Ваня Рътарова представи про-

ект на BSPB/Birdlife International за картографирането на биологично важните гори в Европа.

♦ Доц. Петър Желев - зам.-ректор на Лесотехническия университет, изнесе презентация за съхранението на генетичните ресурси на дивите растения.

♦ Доц. Стефан Мирчев - ръководител на катедра „Фитопатология и химия“ в ЛТУ, и Николай Зафиров - докторант към същата катедра, представиха проучване от Югозападна България - дендроклиматичен анализ за промените на въздушната температура и количеството валежи.

♦ Един от най-интересните лектори беше г-р Момчил Панайотов, асистент в катедра „Дендрология“, чието

проучване е посветено на връзката между лавините и горите, като примерите са от Пирин планина.

♦ Йорданка Христова от българската фондация „Биоразнообразие“ представи кампанията „За да остане природата“ за опазването на природата в България, което предизвика и най-оживено внимание от страна на участниците.

Симпозиумът на студентите по горско стопанство беше събитие, което разшири знанията на участниците за горите по света и за личното място на всеки специалист в процеса на съхраняване на природата.

МЛАДЕЖКИТЕ СРЕЩИ -

**Инж. Чавдар ЖЕЛЕВ - председател на организационния комитет
на 36-ия международен симпозиум на студентите по Горско стопанство**

Иnternational Forestry Students' Association - IFSA, е международна неправителствена организация с идеална цел на студенти, изучаващи горско стопанство и сродни дисциплини. Регистрирана е през 1990 г. в Германия и управлявана изцяло от студенти. Обединява повече от 60 студентски организации от над 40 страни от всички краища на света. Най-важната цел на IFSA е да обогати обучението на студентите чрез извънучебни занимания и обмяна на опит, като им предостави по този начин възможността за по-широк поглед върху интересни теми и проблеми на горското стопанство в света, да насърчава подобрения във висшето образование и да подпомага сътрудничеството не само между студентите от различни държави, но и между тях и професионалните партньори на IFSA.

IFSA предлага и организира на студентите симпозиуми, семинари, състезания и срещи, с което дава техническа, научна и социално-културна подкрепа, изпълняваща ролята на форум за обмяна на опит, информация и идеи. Участва в работните срещи и конференции на своите професионални партньори. Издава списание с тематика за проблемите на горите в световен мащаб най-малко три пъти годишно, осигурява обмен на студенти за професионална реализация или допълнителна квалификация. Една от най-важните цели е разработването и непрекъснатото допълване на контакти, статии и отчети на страницата на организацията - www.ifsa.net.

IFSA е разделена на 8 региона - Латинска Америка, Северна Америка, Северна и Южна Африка, Азия, Океания, Северна и Южна Европа, като всяка година организациите от отделните региони провеждат срещи, а през лятото се организира световна среща - Международен симпозиум на студентите по горско стопанство. От първия симпозиум през 1973 г. в Англия до днес форумът е обиколил всички континенти. През 2005 г. дома-

Какво е IFSA?

кин бе Австралия, през 2006 г. - Бразилия и Аржентина, а през 2007 г. - ЮАР. Европейска страна за последен път е била домакин преди 4 години, а на Балканите и в Източна Европа това събитие се провежда за първи път.

Спечелвайки домакинството в конкуренцията на осем държави, сред които Италия, Англия и Гана, България се нареди сред страните в света, които определят тенденциите и насоките в образованието, свързано с устойчивото стопанисване на горските ресурси. Домакинството на България бе уникален шанс да се предостави информация за природните дадености, традиции, история, начин на стопанисване на горите, културата и бита на българина.

На международния симпозиум си дадоха среща 110 студенти от 32 страни. На първия ред е досегашното ръководство на IFSA (отляво надясно): Михаела Фриман от Австралия - съветник, Кристи Парро от Естония - зам.-президент, Пиле Асамет от Естония - съветник, Кейт Ланкастер от Австралия - касиер, Чавдар Желев - от страната домакин България, Силван Дюпари от Франция - президент, Джоузеф Шулт от Германия - секретар

НЕОЦЕНИМО БОГАТСТВО

Студентският клуб за опазване на околната среда в ЛТУ, единствен член на IFSA за България от началото на 2006 г., е организатор на 36-ия международен симпозиум. СКОПС е една от най-старите екологични организации в България, основан е през 1977 г. от група студенти от специалността „Горско стопанство“, а през 1994 г. официално се регистрира като неправителствена организация. След приемането си като пълноправен член на IFSA СКОПС - ЛТУ, организира с огромен успех Втората южноевропейска регионална среща на студентите по горско стопанство, в която участваха 55 студенти от 18 страни. Международният симпозиум на студентите по горско стопанство е най-голямото събитие на IFSA. Това е възможност за студентите да се срещат лице в лице, да об-

Гостите на България тропнаха хорце, опитаха и от бълклицата с вино

менят идеи, опит и информация, да съградят нови приятелства. По време на симпозиума местните организации, членки на IFSA, имат възможност да се срещнат и разговарят с официалните представители на Организацията, която, от своя страна, осъвременява базата данни за членовете, за привличане на нови и за информиране на студентите за текущите дейности. Международният симпозиум предлага също и добри възможности за обмен на студенти между различните университети, запознава с природните дадености на страната домакин.

Темата на 36-ия Симпозиум „Гора за бъдещето“, внушена и чрез логото, отразява нарастващите потребности на човечеството и глобалното намаляване на природните ресурси.

Логото на 36-ия Международен симпозиум олицетворява Земята и Гората - като едно цяло, ново начало, но също живот.

По време на Симпозиума се проведе и Генералната асам-

блея - върховният орган на IFSA. Както всяка година в пет официални сесии Асамблеята постави задачите за годината напред, прие отчетите за изминалата година и предложения за промяна на устава на организацията и избра следващото ръководство. Тази година в четвъртата официална сесия, проведена на яз. „Студен кладенец“, в ловния район на СЛРБ, за президент на IFSA бе избрана г-ца Фрауке Тороре от Гьотинген, Германия. В своето слово тя емоционално изрази радостта си, че избирането ѝ за президент се случва в такава красива и богата на природни ресурси страна като България.

Младежките инициативи от такъв род са неоценимо богатство, нужно, за да се запази в бъдеще балансът между нарастващите потребности на човечеството и изчерпващите се природни ресурси. Форумът постави основите на истинска платформа за младите хора от целия свят да се срещнат лично, да обменят идеи, опит, информация и контакти. Отлична възможност за студентите да представят своите научни трудове, проекти и разработки, да участват в презентации, обсъждания и дискусии върху проблемите на горите в глобален аспект с водещи световни лектори и научни работници. Такъв форум е и едно предизвикателство за всяка гържава домакин, да се съхрани и възпита духът на колегиалност, научен професионализъм и стремеж към усъвършенстване на младите хора.

Блока подготви Екатерина ПОПОВА
Снимки Йордан ДАМЯНОВ
Чавдар ЖЕЛЕВ

36 - ти международен симпозиум „Гора за бъдещето“

През дните на тазгодишната Седмица на гората награда „За цялостен принос в лесовъдската практика“, за която по регламент няма подгласници, отпътува за морската ни столица Варна. Нейн носител стана главният експерт от Регионалното управление на горите (сега Регионална дирекция по горите) инж. Игнат Игнатов.

След няколко месеца - на 5 декември, той навършва 60 години, от които близо 40 е посветил на лесовъдството. През 1969 г. прекраща прага на Висшия лесотехнически институт със съзнанието, че животът му ще премине в една нелека професия.

Днес само няколко думи са достатъчни, за да стане ясно каква личност е инж. Игнатов - скромен, трудолюбив, всеотдаен в професията, изключително честен и много принципен лесовъд - и като професионалист, и като ръководител. Заг всяка една от тези кратки думи обаче стоят часове, дни, месеци и години на претворяване на любимата професия в наниз от зелени мъниси по Черноморското крайбрежие - от Балчик до границата ни с Румъния, в подновени и прегледно подредени ползащитни горски пояси из Североизточна Добруджа, в жизнени семенни гори, заели мястото на изгънковите си посестрими, на доказване, че интереси-

Инж. Игнат ИГНАТОВ - носител на приза „За цялостен принос в лесовъдската практика“

психологическа преграда е у мен. Такива бяха и моите близки.“

След суровата войнишка служба като танкист кандидатства лесовъдство. Изпитите са по физика и математика. Не го приемат веднага, кандидатства отново на следващата година, междувременно работи по специалността от техникума. Първата година от следването с общообразователните предмети е по-трудна, но с повече усилия и постоянство - качества, които вече са негова същност, я завършва с много добри оценки. През следващите години се убеждава, че е намерил своето призвание. Преподават му професори от най-добрата лесовъдска школа - Методи Русков, Боян Захариев, Юрган Духовникоу. Следват ги Желез Дончев, Стоичко Христов... Наученото отваря за младия студент прозорец към един непознат свят. Възможността да бъде част от него го амбицира да овладее в

Лесовъд като призвание

те на гората - за да я има и за да бъде стопанисвана според лесовъдската наука, трябва да бъдат поставяни над лични или партийни пристрастия.

Това е и част от написаното за него в предложението на варненската колегия за участие в конкурса за приза за цялостен принос в практиката.

Днес инж. Игнатов споделя: „Лесовъдството за мен е всичко. Независимо че навлизам в последните години на редовната си служба в горите, с желание ходя на работа и обичвам с колегите, обикаляме насажденията, за да предвидим какви мероприятия и сечи да проведем. За истински полезни смятам дните, в които съм на терена с колегите, когато обсъждаме и решаваме проблемите с по-младите лесовъди. Най-голямо удовлетворение получавам, когато се виждат резултатите от нашата дейност. Варненската лесовъдска школа е една от най-добрите в страната, утвърдили са я много всеотдайни колеги преди мен и убеждението ми е не само да я продължавам, но и да предам „пламъка“ на нашата професия на по-младата генерация, сред която все още има лесовъди, милеещи за гората и готови да отдадат целия си живот в нейна полза.“

В детските и ученическите си години младежът от добруджанското село Свобода дори не се е докосвал до гора. Имало е малка горичка край селото, която и за дърва не ставала. Животът на хората е из безкрайното плодородно поле, което е изисквало много труд. От малък навикнал на полската работа, продължава средното си образование в Селскостопанския техникум в Добрич. Баща му е бил счетоводител, животът на майка му е преминал на полето. Има по-голяма сестра, която вече е в пенсионна възраст. Как са възпитани? С усмивка си спомня следния случай. Една есен събирали узрялата царевица, а сестра му донесла 4-5 кочана по-сухова, за печене, не от тяхната. Баща им я смърчил и я накарал да върне кочаните. Годините не са успели да променят това възпитание. „Аз не мога да си позволя да взема нещо, което не съм заслужил, или нещо, което е чуждо, да открадна или да злоупотребя. Подобно действие не мога да възприема. Как да обясня защо - като

дълбочина специализираните предмети.

Стриктен в обучението, намира и време да спортува и... танцува. Още от дете играе в танцови състави, продължава и в състави на института, и към Студентския дом. Впоследствие, почти до 40-годишна възраст, участва успешно в регионалните и националните горски спартакиади по лека атлетика, тенис на маса, като от финалите в Тетевен нееднократно взема призови места.

Изграждането си като лесовъд започва през 1974 г. като началник на Каварненски горско-технически участък към Горско стопанство - Балчик.

Днес споделя, че там е усвоил тайните на залесяването, което е усилено - по 2400 дка годишно, върху голи и каменисти почви. Всяка педя от горите около Каварна, Шабла, нос Калиакра, курортен комплекс „Русалка“ е преминала през сърцето на младия инженер.

„Не мога да не изпитвам удовлетворение, когато пътувам из този край на България, когато си спомням как залесявахме тези каменисти терени, като на места, например около с. Българево, сме внасяли почва между камъните, която докарвахме с камюни. В тези райони годишната сума на валежите е най-ниска и изключително трудно се създават горски култури. Днес те са част от пейзажа, някои ги смятат за природна даденост, но истината е, че са плод на труда на залесителите и горските надзиратели. Като отговорен за тази дейност пътувах с градските автобуси до селата, спях в къщите на горските, придружавах транспортирането на фиданките, бдял над съхраняването на всяка от тях, защото, ако допуснех да засъхнат, работата ни при тези климатични условия щеше да се компрометира. А с какво желание очаквах съвещанията при тогавашния директор инж. Гаврилов, за да направим с колегите анализ на свършеното и да коментираме предстоящата работа. Сякаш за това живееш...“

Резултатите от регионалните и националните състезания по залесяване, на които звеното от Каварна печели призови места, подкрепят успехите в залесител-

ната дейност.

През тези години младият лесовъд натрупва опит и в разсадниково производство - в ръководения от него разсадник край с. Соколово се произвеждат над 4 млн. широколистни фиданки. Разсадникът нееднократно е и първенец в регионалните съревнования.

От 1978 г. пък датира школовката му при стопанисването на ползащитните горски пояси. По-късно, като ръководител на лесничейството в Балчик, е пионер в кастренето с моторни кастрачки на крайните редове на поясите.

Като началник на участък среща и своята спътница в живота, Елена - учителката от Каварна. И сякаш продължава написаната традиция в горите, особено в подалечното минало, млади лесовъдци да свързват живота си с учителки от закътаните райони, в които са разпределени.

През 1989-та - годината на прехода към демократични промени за страната, поема ръководството на тогавашното Държавно ловно стопанство „Балчик“, впоследствие закрито и преименувано в Държавно лесничейство. Това е етап на оцеляване на отрасъла, на противодействие срещу масовото браконьерство, на търсене на икономическа ефективност на предприятието, на редуциране на губещи дейности и неефективен кадрови състав. Инж. Игнатов се изяснява като стриктен и милеещ за гората и хората ръководител, като не му убягват и най-малките подробности и детайли от дейностите на предприятието. Ловностопанската не само продължава традициите си на водеща, но и в резултат на дългогодишната селекционна работа дава много високи постижения в трофейния лов на благороден елен, който измества традиционно силния лов на диви свине. Обновява се сградният фонд, както и горската и селскостопанската техника. Залесяват се по 1400 дка нови гори, развива се и страничната дейност. Работниците и служителите получават не само добри възнаграждения, но и премии. Започва усилена работа по превръщане на издънковите церови насаждения в семенни. Въвежда нова организация в дърводобива - премахва комплексните бригади и предоставя на секачите моторните триони на изплащане. Производителността им зависи вече от самите хора. По-късно подобен начин на работа възприемат редица горски стопанства

от страната.

Защо през тези години не само в Балчик, а и в целия горски сектор, който е станал самостоятелно управление към Министерския съвет, дейностите в горите бележат възход?

„В онзи период ръководителите имахме възможност сами да организираме работата на предприятието, съгласувано, разбира се, с регионалната и националната политика. Имахме самостоятелност в решението и поемахме отговорност за тях. На лесничейството се даваха средства за залесяване и за заплати на 21 бройки, а бяхме близо 80 служители и работници. Всичко останало - средства за пътища, ремонт, ново строителство, заплати, премии, осигурявахме сами. Дори превеждахме тарифни такси за отстреляните трофеи по линия на ловния туризъм.“

Не без значение за ефективната дейност през онзи период е и фактът, че в работата на горските поделения, свързана със сечта или движението на дървесината или с кадрите, не е имало вмешателство от страна на местните административни и партийни структури или на бизнесмени.

През 1997 г. инж. Игнатов се премества във Варна и започва работа като експерт по стопанисване на горите. Въпреки че зад гърба си има немало професионален и административен опит, сякаш преоткрива лесовъдството. „Познавах горите на Балчик, но смятам, че като експерт по стопанисването се изградох в регионалното управление, след като се запознах със спецификата на всяко лесничейство, както и с опита на колегите от страната. И днес продължавам да се уча - и в национален, и в световен мащаб стопанисването на горите е динамична материя.“

През 1999 г., при реструктурирането на тогавашните Горски стопанства, ръководи клон „Суворово“ към новосъздадената Горскотърговска фирма „Лонгоза“. През 2001 г. преминава на частна практика, но след около година - през май 2002 г., се спират на него за ръководител на Регионалното управление на горите във Варна. На тази длъжност е до октомври 2003 г., но успява да изведе управлението на трето място по приходи в страната - след Пазарджик и Благоевград. Цифрите от отчетните доклади на Националното управление по горите сочат: отчет за 2001 г. - 3 418 487 лв., за 2002 - 6 679 868 лв. (близо милион над разчета), за 2003 - 9 952 617 лева. Подготвят се и успешно се изпълняват програми за усвояване на дървесината след масовото съхнене на церовите гори в края на миналия и началото на новия век и за стопанисването на ползащитните горски пояси.

Дали е удовлетворен от наградата „За цялостен принос в лесовъдската практика“?

„Убеден съм, че много от колегите заслужават това отличие. Това, че изборът падна на мен, означава, че получавам положителна оценка за моята дейност както от страна на колегите от региона, така и от централното ведомство, за което съм благодарен. Ще продължа да работя за подобряване на състоянието на нашите гори и повишаване на техния запас. В конкретен план това е превръщането на издънковите церови и церово-бLAGУНови гори в семенни. Дали съм оптимист? Винаги съм искал да бъда такъв, винаги съм се учил от лесовъдите, които милеят за горите и отдават живота си в тяхна полза. Желанието ми е да видя и в по-младите наши колеги такива лесовъдци, които да продължат съзидателното дело в горите, започнало за Варненския регион преди почти 130 години.“

Борис ГОСПОДИНОВ

Охрана на горите от пожари

И ТОВА ЛЯТО НА ГОРИТЕ НЕ ИМ СЕ РАЗМИНА

Лятото на 2008 бе не само горещо. То бе продължително горещо. Температурните рекорди постави още юни, но август трайно се настани в „горещата статистика“ с неспирната палеца жегата и температурите, които често прехвърлят 39 градуса. И пожарите не закъсняха, включително и горските. До този момент те нямат характера на такова бедствие, което преживяхме предното лято, но въпреки всичко взимат своя данък от горите. С най-много засегната от пожарите площ е РДГ - Ловеч.

През летните месеци на тази година ударът на огъня е най-силен в поделенията на Районната дирекция по горите - Кърджали, защото повечето от пожарите са върхови. От началото на годината (първият пожар е в ДЛ - Кирково, на 5 февруари) до края на август възникват 47 пожара. Засегнатата площ е 5834 дка, като в държавния горски фонд са 4009 дка, в общинския горски фонд - 1730 дка, а частните гори са 95 декара. Върховите пожари са опожарили 1421 дка, опожарената растителност е 1416 дка иглолистни и 3738 дка широколистни гори.

От единадесетте поделения на РДГ - Кърджали, огне-

Пожарът в ДГС - Свиленград, започнал в селскостопанския фонд на землището на с. Студена и нанесъл големи щети на насажденията в държавните гори, вилнее три дена

ната стихия бушува в девет. По броя на пожарите на първо място се нарежда ДГС - Хасково - 12, след това са Държавните горски стопанства в Кърджали - 10, Ардино - 7, Свиленград - 6, по 2 в Ивайловград,

Кирково, Харманли, Джебел и 4 пожара в Крумовград. Най-тежкият продължителен пожар възниква в Държавното горско стопанство - Свиленград, на 15 август, петък. В 13.45 ч. е подаден сигналът за огън в бадемвите насаждения, собственост на Свиленградската община, край с. Студена. Високите температури (38 градуса) и вятърът са коварните помагачи на огнената стихия, която за часове се разгаря между селата Студена, Левка и Михалич и тръгва към горските насаждения. Както всяко лято, както при повечето пожари, стихията, изгаряща труда на лесовъдите, е „външен враг“ и главната му жертва са горските масиви.

Още до края на деня е създадена добра съвместна организация, но тя не успява да пресече огъня в подстъпите към горите и той навлиза в боровите насаждения. Големият фронт на пожара е овладян едва след два дена, в неделя - на 17 август, малко след три часа по обяд. А окончателно пожарът е загасен на 18 август и е организирано денонощно наблюдение в района.

В овладяването на огнената стихия участват 20 служители на ДГС - Свиленград, включително и директорът инж. Петър Недялков, 10 служители - на РДГ - Кърджали, под дейното ръководство на инж. Юлиян Русев - експерт по охраната на горите, 33 служители с 10 противопожарни автомобили от Областната дирекция „ПБС“ - Хасково и Ямбол, модулно формиране от 50 войници от поделение в Хасково, спасители от Териториалната дирекция „Гражданска защита“ в областите Хасково и Кърджали. В гасенето се включва и местното население - към 30 души. Решаваща дума за прекъсването на пожара имат четирите верижни машини, изпра-

мени на помощ от ТЕЦ „Марица-изток“. Кметът на Свиленград Георги Манолов също е неотлъчно на пожара. Висока оценка за действията, предприети от горските служители при овладяването на стихията в ДГС - Свиленград, дава Държавната агенция по горите. Равносметката за изгубените гори обаче не е радостна. Общата площ на засегнатата територия е 3269 дка, като 2608 дка са държавен горски фонд, в низовия пожар горят 1954 декара. Предполагамата причина за пожара е отново небрежност, проявена при почистването и паленето на отпадъци в багемовите насаждения, част от които не се стопанисват изобщо.

Материалът е предоставен от РДГ - Кърджали

ГОРСКИТЕ ПОЖАРИ ПО РУГ през периода 01.01.2008 - 16.09.2008

№	Регионално управление на горите	Брой	Площ, дка	%	В т.ч. върхов
1.	Берковица	30	2500	5.12	302
2.	Благоевград	41	1453	2.98	101
3.	Бургас	44	5368	11.00	596
4.	Варна	34	2122	4.35	290
5.	Велико Търново	22	1300	2.66	128
6.	Кърджали	66	6501	13.32	1650
7.	Кюстендил	48	2377	4.87	819
8.	Ловеч	67	13 424	27.50	1239
9.	Пазарджик	32	2674	5.48	1079
10.	Пловдив	31	1330	2.72	86
11.	Русе	20	1305	2.67	4
12.	Сливен	21	3757	7.70	157
13.	Смолян	12	580	1.19	121
14.	София	17	96	0.20	3
15.	Стара Загора	50	3979	8.15	831
16.	Шумен	4	54	0.11	0
	Всичко	539	48 820	100.00	7406

ОПОЖАРЕНА РАСТИТЕЛНОСТ (дка)

1.	Иглолистна	9385	19.22 %
2.	Широколистна	32 932	67.46 %
3.	Смесена	1466	3.00 %
4.	Триви, незалесени площи и мъртва горска постилка	5037	10.32 %
	Всичко	48 820	100.00 %

ВИД НА ПОЖАРА (дка)

1.	Низов	41 414	84.83 %
2.	Върхов	7406	15.17 %
	Всичко	48 820	100.00 %

СОБСТВЕНОСТ (дка)

1.	Държавна	28 209	57.78 %
2.	Общинска	9394	19.24 %
3.	Частна	10 752	22.02 %
4.	Църковна	349	0.71 %
5.	На юридически лица	116	0.24 %
	Всичко	48 820	100.00 %

ПРИЧИНИ (брой)

Причина	Брой	%
Мълния	7	1.30
Военна стрелба	0	0
Взривни работи	0	0
Транспортно-технологични (искри)	8	1.48
Късо съединение	14	2.60
Цигара	46	8.53
Сметище	11	2.04
Опожаряване на стърнища	174	32.28
Опожаряване на пасбища	85	15.77
Умишлен палеж	22	4.08
Туристи	17	3.15
Ловци	0	0
Работници на открито	8	1.48
Пироман/психопат	1	0.19
Деца	2	0.37
Друга известна причина	58	10.76
Неизвестна	86	15.96
Всичко	539	100.00

ОТ КАКВО ЗАВИСИ

◆ Изложение на KWF 2008

◆ Концепции за ползването на гървесина от ДГФ, свързани с необходимостта от инвестиции в горите за пътна инфраструктура и техника

Д-р инж. Любчо ТРИЧКОВ - и.г. директор на Дирекция „НОМД“ в ДАГ, ст.н.с I ст. г.т.н. Динко ДИНЕВ - директор на ОСДГ - Бургас

Приемането на България в Европейския съюз постави държавния горски сектор пред сериозни предизвикателства. Появи се остра нужда от промени както в нормативната уредба и в структурите, управляващи и стопанисващи държавния горски фонд, така и от добре образовани и квалифицирани кадри, запознати с европейското законодателство и най-добрите европейски практики в областта на горите. След приемането на Закона за изменение и допълнение на Закона за горите (ЗИД на ЗГ) и преструктурирането на държавния горски сектор се налага своевременно да бъдат предприети мерки и конкретни действия за осигуряване на инвестиции в горите, за повишаване на административния капацитет на държавната горска администрация и други. Преобразуването на държавните лесничейства в държавни горски стопанства (ДГС), т.е. в държавни предприятия, регистрирани по

чл. 62, ал. 3 от Търговския закон, им предоставя по-големи възможности за самостоятелна стопанска дейност. Необходими са усилената работа и сериозни икономически познания и умения по правилно изготвяне на финансовите планове с цел самоиздръжка, разнообразяване на приходите от горскостопанска дейност за осигуряване на достатъчно средства за инвестиции в горите, тарифни такси, издръжка. **В ЗИД на ЗГ е регламентиран основният предмет на дейност на държавните горски стопанства, като един от основните елементи е ефективно ползване на гървесина и на недървесни и други горски продукти от горите и земите от държавния горски фонд, както и търговия с тях, като ДГС могат самостоятелно да организират и изпълняват дейностите по добив и транспортиране на гървесината.**

В България са регистрирани около 4700 фирми за добив, дървопреработка и търговия на гървесина, като от тях около 1500 фирми не упражняват посочените дейности. В областта на дърводобива се очаква скоро броят на фирмите да възлезе на 2000. Според обема на работа те са малки, средни и големи фирми. Големите фирми, които извършват всички дейности по веригата на дърводобива, дървопреработката и търговията, са малко, разполагат средно с 10-15 бригади, обезпечени с трактори, 1-2 късометражни въжени линии за извоз на гървесина, както и с кранове и товарни коли. Малка част от тях разполагат с работилници за ремонт на машините, занимават се със строителство на пътища, в които влагат не повече от 60-80 хил. лв. годишно, имат цехове за преработка на гървесина чрез фасониране във вид на греди, дъски, детайли и други.

С КАКВА ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИИ РАБОТИ ЕВРОПА

Това можеше да се види при посещението на група експерти от ДАГ на международната изложба за горска техника на Кураториума за работите в гората и горската техника (KWF), проведена в Шмаленберг, Германия в началото на юни. KWF беше домакин на над 400 изложители от 18 страни и площта на изложението за демонстрация на различни видове машини, оборудване и технологии обхващаше над 100 дка, а общият брой на посетителите

беше над 40 000.

Фирми представяха различни видове горска и транспортна техника и технологии за цялата верига на дърводобивния процес. Представени бяха и техника и технологии за производство на енергия от гървесна биомаса, за дървопреработка, съоръжения и оборудване по безопасност на труда в горите и други.

Основните направления на изложението KWF 2008 бяха:

◆ икономически оправдани и екологически допустими методи и технологии;

◆ мобилизация за използване на резервите от гървесина в младите насаждения;

◆ стремително растящото търсене на гървесина и дефицитът на гървесина, използването на гървесината в качеството на алтернатива за отопление.

Това са широкообхватни теми, покриващи: съвременни технологии - транспортни, енергийни, навигационни, комуникационни и информационни технологии. Обект на разглеждане беше пазарът на научни изследвания. Беше показан пазар и на използвани

СЪВРЕМЕННИЯТ ДЪРВОДОБИВ

машини.

Както е известно, в началото на 2007 г. в Германия премина ураганът „Кирил“, който остави след себе си повече от 25 млн. м³ повалена гървесина. Изложението на KWF обърна много сериозно внимание върху промяната на климата и последствията от това за горското стопанство. В програмата му бяха включени: добив и преработка на гървесината вследствие на урагана, биоенергетика, въжени линии, използването на конете в горското стопанство и други. Интерес представляваше производството на фиданки за коледни елхи и декоративни растения върху площи, където е имало природни бедствия. Целта е нарастването на площта за производството на тези продукти, но също така и икономическото значение на този сектор. Темата за гориво-гървесина беше разглеждана от различни гледни точки по време на изложението. Анализирани бяха следните въпроси: какво количество гървесина, използвана за гориво, може да бъде основа за успешен бизнес на местно ниво и в световен мащаб, каква е икономическата и екологичната оценка на гървесината, предназначена за производство на енергийни трески. Даден беше цялостен поглед при преработване на гървесината в сектора на производството на биоенергия, като това включва всички части на процеса на веригата от производство, преработване, логистика и търговия на крайния енергиен продукт. За посетителите беше проведено тестване на гървесина, предназначена за гориво, бяха показани секачни и гробилни машини в действие, съвременни инсталации за изгаряне на гървесна суровина, изяснени бяха технологичните и организационните аспекти на биоенергетиката и други.

Сред теренните демонстрации интерес представляваха засаждането на горски фиданки чрез из-

ползване на Rotree Spot Cultivator и специализирана машина, оборудвана с контейнерна глава за местене на фиданките, монтирана на стрелата на багерната машина (сн. 1), харвестерите (повалящо-кастрецо-разкрояващи машини) и форвардерите (сортиментни трактори) на различни фирми, въжени линии, операциите „поваляне“ и „извоз“ при екстремни условия и други.

Силно впечатление на изложението направиха малките и средните фирми - производители на горска техника, които са в състояние да конкурират по-големите и на глобалния пазар предлагат иновационни технологии за горския сектор. Малките фирми могат да решават важни задачи по усъвършенстването на машините, особено по механичната им част.

Техните машини са с просто обслужване и много надеждни. Днешните машини са оборудвани с компютри, сателитна навигация, база данни, мобилни комуни-

кации. Това изисква повече технически умения от страна на операторите на машини и е необходимо тяхната подготовка да е на много високо равнище. Такива характеристики като нискоемисионни двигатели, специални гуми и слабо въздействие върху горската среда са част от устройствата на машините.

НОВОСТИТЕ НА ИЗЛОЖЕНИЕТО

Фирмата „Komatsu Forest“ е разработила нова система за управление - MaxHxplorer. Чрез системата са повишени функционалността, качеството, сигурността. Тя предлага просто използване и много удобно обслужване при работа на харвестерите и форвардерите. Цялата информация е събрана на екрана, който наблюдава операторът. Мощността на процесора е увеличена значително, при което по-просто и по-бързо се извършва рязането.

„Kronos“ показва нови висококачес-

твени горски манипулатори и ре-маркета. Част от продукцията включва артикули, които отговарят на специфичните нужди на индивидуалните изпълнители на

поръчки. Благодарение на възможностите на съединителни фланци крановете могат да се установяват както върху рамата на трактора, така и на сортиментни ремаркета.

„Valmet“ е усъвършенствала конструкцията на форвардерите, които са с много висока проходимост на силно пресечени местности (сн. 2). При това без да се

лага 5 модела с мощност 74-168 kW. „HSM“ показва два модела харвестери (сн. 3) и по един скиндер (извозен трактор) и форвардер с двигателна мощност 136-202 kW.

Новите горски трактори „Steyr“ са високопроходими и надеждни (сн. 4). Оборудвани са с модерни кабинни, имат възможности за работа с всички видове леки и средни лебедки, манипулатори и грайфери. Икономични са и добре опазват

почвите. Мощността им варира от 43.5 до 141 kW.

Фирмите „Cranab“ и „Slagkraft“ са се обединили с цел бъдещи успехи на пазара и при производството и развитието на продуктите им (сн. 5). Крановете и процесите, в които участ-

христи и гървета за направа на горски пътища, против разпространение на пожари, при прокар-

увеличава разходът на гориво. Те притежават най-лесно управляемите манипулатори, с възможности за увеличаване на товарносимостта.

„Wald und Holz“ предлага експерти за доставка на машини, стандартна гървесина, технологии, отоп-

ват, са природосъобразни и отговарят на изискванията на законодателството за опазване на околната среда.

Интерес представляваше уредът за измерване на диаметъра на гърветата от разстояние - „Gator“. Особено подходящ е при гървета с ограничен или опасен достъп, при правостоящи гървета за определяне на някои диаметри от разстояние по височината им, диаметри на клони, при по-бързо измерване. Това е лазерен вид инструмент от типа на клупа (сн. 6).

Цялостна гама от мобилни и стационарни машини за обработка на лесосечни отпадъци е разработила фирмата „Kemptech“. Освен за ре-

циклиране, компостиране, оползотворяване на енергия фирмата третира отпадъците от примеси, вредни както за самото производство, така и за околната среда.

„Prime Tech“ произвежда вид машини за събаряне и смилане на

ване на тръбопроводи, кабели. Могат да се използват и при отледни сечи (осветления), при обработка на почвата и джури. Предлага възможности за иновации в областта на горите. Подобно е производството и на фирма „Serpi“, която предлага нови машини на пазара и е един от световните лидери в производството при мулчирането. Машините са с възможности за повяляне и смилане

лителни инсталации и джури.

Фирмите „Rottne“, „Logman“, „Gremo“, „Pinox“ и „Eko Log“ предлагат редица модели харвестери и форвардери с двигатели с мощност 73.5-200 kW. Фирма „МНТ“ произвежда харвестери - модели от лек тип и среден клас, и пред-

на гървета с диаметър до 40 cm. Те са с високо качество и ефективност. Много са полезни след прибиране на гървения материал за обработка на отпадъците. Задвижването става от трактори с мощност 35-185 kW. Използват волфрамови карбидни найкрайници към ротора, които имат много висока трайност и лесна поддръжка (сн. 7).

„SP“ е компания за производство на харвестерни (повелящо-кастрещо-разкриващи) глави (сн. 8).

Продуктовата гама обхваща три различни версии харвестерни глави. Главите са изключително стабилни и трайни. Те са разработени в съответствие с LX-принципа за максимална производителност и издръжливост при най-строги изисквания. Имат уникален дизайн и много опции, подходящи за повечето видове операции при широколистни или за иглолистни видове.

Новост при „Ponsse“ е използването на по-продуктивни манипулатори чрез по-големия капацитет и засилване на хидравличната система (сн. 9). Новост е също т.нар. гъвкавост на процеса на логване. Това са две машини - харвестер и форвардер, работещи като двойка в комбинация, така че се намаляват разходите за добив и извоз. Особено подходящи

са за работа на малки площи или при малки количества гървен материал.

Най-общо може да се каже, че новите техника, технологии и иновации на изложението на KWF в Германия не са просто изменение на конструкцията на предишните модели машини, а са иновационни продукти, които отговарят на всички съвременни лесовъдски и екологични изисквания. Освен това тук не става въпрос само за коренни качествени изменения в техниката, а и за подобряване на характеристиките на безопасността, сигурността и надеждността.

Общото впечатление от изложението е явният напредък на горското стопанство в Германия и сериозните международни постижения, особено на западно- и централноевропейските страни в областта на техническото оборудване и технологии за гърводобив

и гървопреработка в нормални и екстремни условия. Всичко това се дължи на силно развитата инфраструктура в горите, много добрата дисциплина и организация на горскостопанските работи, прилагане на науката и иновациите в практиката.

КАКВО ТРЯБВА ДА НАПРАВИМ

Приемането на България в Европейския съюз, законодателните и структурните промени в гържавния горски сектор налагат необходимостта от изработването на нови концепции за ползването на гървесина от ДГФ, за строежа, поддръжката и ремонта на горскопътната мрежа, в т.ч. и чрез създаване към Агенцията на няколко специализирани структури, които постепенно да се оборудват с необходимата високоспециализирана техника за това. Освен това е необходимо да се обърне особено внимание на изграждането на първостепенната и второстепенната горскопътна мрежа, която ще създаде нормални условия за рабо-

та в горите и възможности за дългосрочни инвестиции в техниката на всички горовладелци, в т.ч. - на общините и на частните физически и юридически лица. Още повече, че това е заложено в Стратегическия план за развитие на горския сектор (2007-2011 г.). За целта е необходимо осигуряването на финансови средства, както за горите и земите от ДГФ, така и за недържавните горособственици. На сегашния етап за Държавния горски фонд това е възможно да стане по няколко начина:

- чрез финансиране от бюджета на ДАГ;
- чрез финансиране със средства на Националния фонд „Българска гора“ (след акумулирането им), тъй като съгласно чл. 96 г (1) от Закона за горите е предвидено средствата на Фонда да се изразходват за инвестиции в горското и ловното стопанство за инфраструктура, техника и технически съоръжения и за мероприятия в горското и ловното стопанство, свързани с ефективността на ползванията, залесяване, възпроизводство, стопанисване и охрана на горите и земите в горския фонд;
- по стопански начин със собствени средства;
- чрез кандидатустване по някои

оперативни и международни програми по структурните и групи фондове на Европейския съюз, а за недържавните горособственици и по Програмата за развитие на селските райони (2007-2013 г.).

Ловно стопанство

Сърната (*Capreolus capreolus* L.) е смятана с право за перспективен вид седър дивеч поради повсеместното си разпространение, привързаността си към родните местообитания и потенциално високата плътност на запасите. Особено в агро-горските екосистеми, където малки комплекси от широколистни дървесни видове (най-вече дъбове и техните спътници) са пръснати сред обработваеми земи с фуражни и зърнени култури, тя е толерирана и желана като ловен вид. За разлика от дивата свиня и благородния елен сърната не мигрира в зависимост от сезоните и достъпната храна. А това дава възможност на стопаните на дивеча да си възвърнат вложените средства и труд дори в рамките на неголям ловен район чрез добива на качествени трофеи и дивечово месо. Видът не създава проблеми на земеползвателите, защото въпреки че се храни в селскостопанските площи и сечищата, нанася минимални щети.

Възстановяването на частната собственост върху земеделската земя и горите се отрази благоприятно върху екологичните дадености на вида. Сечищата на малки площи в равнинните гори, разположени мозаечно сред имоти с по-стара гора, чиито собственици предпочитат все още да не я ползват, обогатиха хранителната база на животните с разнотрeвие и млади издънки от широколистните дървесни и храстови видове. Огретите от слънцето гървета по перваза на сечищата дават богата реколта от жълъди, а неотсечените парцели в участъците с издънково възобновяване предоставят на сърните сенчести места за генуване през летните жеги. При условие, че собствениците предпочитат да не отпават поземлените си владения под аренда, а ги стопанисват самостоятелно за свои нужди, в близост до гората има и разнообразие от селскостопански култури - предимно фуражни и житни - на блокове по двадесетина декара, ползвани активно от сърните като места за хранене.

Интересът на частните собственици е да добият по-начесто и повече дървесина във вид на гърва за огрев чрез голи реки. По регламент

в нискоствъблените гори те се провеждат от началото на септември до края на март или април. След извозване на гървата и почистване на сечищата човешко присъствие в тях практически няма в продължение на десетина години. След втората-третата година от началото на възобновителния период издънките са достигнали височина от 2 до 4 м на месторастенията с богати почви и запазени коренови системи, като гъстото младо насаждение е трудно проходимо и силно затруднява организираното ловуване (чрез хайки) на хищниците - чакали, вълци и скитащи кучета, както и браконьерското преследване на сърните с гончета.

Спокойствието и сигурните укрития, както и богатата хранителна база са благоприятни за оцеляването на сърнетата и благоенствието на вида в агро-горските местообитания. Ако към тези екологични дадености се добавят и забраната на пашата за домашния добитък във възобновителните участъци, регулирането на хищниците и опазването на дивеча от браконьерски посегателства, числеността на запасите от сърни бързо се увеличава.

Не е тайна, че такава перфектна жизнена среда може да им бъде осигурена най-вече в гържавните ловни райони. Според настоящите разбирания след като сърнешката популация достигне минимум петдесетина животни, ловните дейтели трябва да започнат нейното управление чрез поборен отстрел. Крайната цел на такъв мениджмънт е получаването на устойчив запас от здрави сърни, който позволява трайно, почти неизменно през годините, ловностопанско ползване. Ясно е, че не сме заинтересовани от добива на десетки трофеи през един сезон, съпътстван от множеството проблеми по тяхната успешна реализация (продажба) по линия на ловния туризъм и последван от 3-4 „празни“ години без трофеен отстрел.

Оптималната численост на сърнешката популация, в зависимост от производителността на местообитанията в ловните райони, половото съотношение и възрастовата структура, близки до нормалните, са трите опорни точки на устойчивия запас. Ако броят на животните е твърде малък, популацията може да бъде ликвидирана от хищници или браконieri; прекомер-

Таблица

Трофейни показатели	Възраст на сръндаците (години)										Източник
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	> 10	
Средна дължина на рогата, см	-	22.4	22.5	22.0	24.1	25.3	22.4	-	-	21.7	(1)
	14.8	16.7	21.5	23.4	24.8	24.9	24.9	24.2	23.4	22.3	(2)
	13.4	15.2	19.1	22.3	22.6	22.7	24.5	23.3	23.4	20.2	(3)
Тегло на рогата, г	-	206.5	245.7	241.9	294.0	294.4	261.5	-	-	220.0	(1)
	163	170	263	320	376	378	382	378	321	259	(2)
	200	240.7	293.8	370.4	376.8	385.2	454.4	382.2	421.7	396.4	(3)
Обем на рогата, см ³	-	81.6	132.0	97.0	125.8	119.4	92.0	-	-	59.5	(1)
	50	73	104	131	155	160	161	160	112	95	(2)
	-	-	82.5	116.3	115.4	136.8	163.4	145.5	172.5	125.0	(3)

КАЧЕСТВА НА ТРОФЕИТЕ

от сърндаци в държавните ловни райони

**Ст.н.с. II ст. д-р Звезделин МИЛАНОВ - началник
на ловностопански участък в ДЛС „Мазалат“**

но високата плътност води до риск от развитие на паразитни и заразни болести, които са в състояние да унищожат запаса от сърни.

Нормалното съотношение на половите е 1 : 1. Превес на самки е допустим временно, ако искаме бързо увеличаване на числеността.

Въпреки наличието на регионални различия, се приема, че сърндаците с по-едро тяло имат и по-добри трофеи, а сърните раждат едри приплоди. Такива животни са желани от гледна точка и на двете цели - производство и добив на качествени трофеи и дивечово месо. Главният критерий при подбора на сърната е телесното развитие - отстрелват се слабите, гребните и късно родените сърнета, както и техните майки. При това необходимо е да се съобразяваме със средното състояние на животните от нашия запас, което установяваме чрез дълги наблюдения в съответния район, както и с климатичните условия през отминалата зима - след сурови студове и дълбока снежна покривка сме по-снизходителни към изтощените животни.

Преценката на качествата на сърните майки се извършва според едрината на родените сърнета, а на сърндаците, освен по телесно развитие, по качествата на техните трофеи - дълги рога, с характерната за вида форма, голям обем и най-вече - маса, тъй като по действащия ценоразпис за организиран ловен туризъм (2008 г.) трофеят се заплаща на база теглото.

Постигането на устойчиво ползване от сърнешки популации с оптимална численост и полови-възрастово строение е сериозен успех. Следващата стъпка е продажбата на произведените трофеи на постоянни клиенти. Реализацията на част от некачествените самци и т. нар. дегенерати, подлежащи на подборен отстрел, по линия на ор-

ганизирания ловен туризъм с право може да бъде смятано за „висш пилотаж“ в управлението на популациите от сърни. Впрочем, чуждестранният интерес в тази посока е значителен и точно изразен с думите на един германски ловец: „Капиталните трофеи си приличат, а всеки дегенерат е уникален“.

На теория изложеното дотук изглежда лесно за постигане. На практика, подборният отстрел на сърните се извършва трудно. Те по-рядко посещават хранилките и са необходими много часове наблюдения в местата за хранене и около селищата, по нивите в окрайнината на гората и сечищата, за да опознаем запаса в нашите райони. Ако хищничеството и браконьерството са ограничени, животните са спокойни, излизат рано на паша и позволяват човешко присъствие, достатъчно дълго за обстоен оглед.

Една от характерните черти на българина е склонността към прекалено високи самооценки. Всеки запитан ловен деятел ще изтъкне стриктното спазване на принципите на подборния отстрел при стопанисването на сърните в ловния си район, както и постигнатите големи успехи. Сравнителният преглед на резултатите от извършеното винаги е бил меродавен критерий за постиженията, ето защо си позволих съпоставка на трофейните качества на сърндаците от три периода на изследване - 1961-1967 г. (Петров, Драгоев, 1970); 1975-1979 г. (Колев, 1980) и 1983-1988 г. (сегашното). Материалът за първото (1) са 38 сърндаци от цяла България; обектът на второто (2) е най-качествената популация - в Североизточна България - откъдето са измерени трофеите от 301 животни. Настоящото изследване (3) обхваща най-важните показатели - средна дължина на рогата (см), тегло (г) и обем (см³) - на 205 трофеи от

сърндаци от държавните ловни райони в Стара планина, Средна гора, Рила, Пирин и Родопите, продадени по линия на организирания ловен туризъм. Резултатите от сравнението на трофейните качества на сърндаците през различните периоди са представени в таблицата. Съгласно изискванията на подборния отстрел (Ботев и др., 2004), необходимо е селекцията да бъде извършвана най-вече сред младите сърндаци, преди всичко - сред годишниците. Техните рога дори след тежка зима не бива да бъдат по-къси от 13-14 см, разбира се, ако животното е здраво и с нормална за ловния район едрина на тялото. При спокойно наблюдение в местата за хранене критерий за дължината на рогата на годишниците са ушите - рогата трябва да бъдат равни с тях или да ги надвишават.

Отстреляните едногодишни сърндаци през периода 1975 - 1988 г. явно са извадени от запаса като некачествени - с къси и слаби рога. Успех за ловното стопанство е фактът, че през 1983-1988 г. нежеланите годишници са продадени по линия на ловния туризъм. Елиминираният 2- и 3-годишни сърндаци също с къси рога (вероятно пропуснати слаби годишници) са реализирани по същия начин. В резултат на добре извършената селекция на младите средното тегло на рогата на трофейно зрелите сърндаци е 454.4 г на 7-годишна възраст. Според действащия ценоразпис (2008) след приспадане на 90 г заради наличие на горна челюст, цената на средния трофей от зрял сърндак е 615 евро. Явно е, че животните запазват качествата си до възраст 10 и повече години, което дава възможност капиталните трофеи от елитни сърндаци да бъдат вземани и след 7-та година от живота им, без сериозен риск.

Налага се изводът, че през изследвания период в държавните ловни райони с планинска местообитания е извършена сериозна работа по подобряване на качествата на трофеите от сърндаци чрез прилагане на принципите на подборния отстрел. В резултат средният произведен и реализиран трофей от този вид е по-добър от този в най-елитната част от сърнешката популация през периода 1975-1979 г. (Колев, 1980), със средно тегло 382 г. Оценен по действащия ценоразпис (2008), продажната му цена би била 426 евро, т.е. средната стойност на всеки реализиран трофей от зрял (7-годишен) сърндак е нараснала със 189 евро. Неоценим остава екологическият ефект от управлението на популацията от сърни в държавните ловни райони.

Село Русаля се намира на малко повече от 180 км от София. И ако никога не сте мислили да тръгнете специално за там, като нищо ще изпуснете едно хубаво преживяване в своя живот, защото това е истински красиво българско кътче. Нашето пътуване до Русаля бе специално: там живее една прекрасна жена - д-р Росица Георгиева, внучката на „лесничей от Русаля“, иначе казано - на първостроителя на горското дело в България Георги Петров. Георги Петров е един от първите трима български студенти, изпратени с държавна стипендия да учат лесовъдство в Загреб през 1903 година. След завръщането си в България лесовъдът се посвещава на избраната професия със сърце. Макар и с висше лесовъдско образование, той достига поста районен горски инспектор в София чак през 1924 г., а на главен инспектор по лова в Министерството на земеделието и държавните имоти - през 1926 година. Преди това е обиколил страната, заемайки различни длъжности, които не винаги съответстват на високото му образование, но затова пък навсякъде е работил като истински лесовъд. Името на Георги Петров е свързано и с друга, не по-малко значима дия, която той оставя в горската история. През 1909 г. е сред учредителите на Дружеството на българските лесовъди, а през следващата година, когато се провежда първият му редовен конгрес, е избран за главен редактор на печатния орган на Дружеството - „Горски преглед“. Европейското му образование и възпитание оформя в него непримиримост към корупцията, партизанщината в горите, с които той се бори и със средствата на публицистиката. От безброй обществени дейности в полза на горите - придобиване на Дома на лесовъда в София, създаване на Ловния парк във Видин, поставяне на основите на горски изследвания и много други, има и един много интересен факт. Работейки в МЗДИ, Георги Петров въвежда Паметна книга за забележителни горски прояви. Един невероятен „PR“, както бихме се изразили днес, представящ лесовъда пред обществото.

Не по-малко интересна личност е неговата внучка - д-р Георгиева, която всеки познава в Русаля, където тя се установява да живее след дълги години работа в Плевенската болница. Тя поддържа дома, който дядо ѝ построява през 1921 г. в наследствен имот, и където е родена през 1935 г., събира архива, спонсорира издаването на книга за историята на селото, участва като автор в книгата „Усеждане за непреходност“. Това лято със съдействието на Районната дирекция по горите - Велико Търново, на къщата е сложен мемориален знак в памет на Георги Петров.

Къщата в Русаля е много красива. В двора има четири черници, засадени преди Освобождението, два ореха, садени още от баба ѝ, и много плодни дръвчета. Цветята нямат чет. Д-р Георгиева запазва къщата в автентичния ѝ вид, но успява да я направи удобна за съвременния живот. Дограмите греят в традиционния за този край светлосин цвят, старите вещи, между които и достолепния самовар, са по-местата си, от стените ни гледат портретите на целия ѝ род. Децата и внуците на д-р Георгиева не са близо. Семейството на сина Георги, кръстен на дядо си, е във Варна и има две дъщери. По-голямата - Росица, учи градоустройство в Париж. Семейството на дъщеря ѝ Веселина живее в Канада.

Д-р Росица ГЕОРГИЕВА, внучката на лесовъда Георги Петров от с. Русаля:

- Госпожо Георгиева, трябва добре да помните дядо си, който е починал през 1958 година?

- Да, на 86 години. Родена съм една година преди да се пенсионира през 1936 г. от Министерството на земеделието и държавните имоти. За цялата си държавна служба, която той е изчислил на 38 години, 1 месец и 26 дена, е получил два ордена и безброй други отличия. И един специален златен пръстен, който е подарен от гражданството на Видин при напускането му от поста районен лесничей през 1930 година. Той го използваше за печат. На града Георги Петров остава един прекрасен Ловен парк.

Детството и юношеството ми е преминало в един многолюден дом, където дядо бе патриархът на рода, а баба ми Руса - неговата опора. Тя е родила 11 деца, от които живи останали три дъщери и двама снове. По-

малкият - Георги, е баща ми, който по професия бе локомотивен машинист. Дядо ми бе невероятно добър човек, а аз бях изключително галено дете. Всеки в семейството получаваше много любов. Дъщерите и снахите на дядо Георги готвеха по един и същи начин - той ги бе научил. И най-интересното: когато се прибрал от София на село и видял как сядаме да ядем - на синията с една паница за всички, включително и за работниците, дядо поръчал от Павликени да се купят чинии, порцеланови.

- С какво се занимаваше той въкъщи?

- Когато се пенсионира, се сети за първата си „професия“ - терзийство. Като дете учил занаят при кожухар в Самоводската чаршия във Велико Търново и без никакви затруднения хвана игла и ножица и започна да подшива с кожа елечи, кожухчета. Много го боляха краката, но все искаше да прави нещо. Събирахме плодове от нашата градина и той сядаше да ги реже - за ошав, и все нещо си пееше. От него знам много песни - не са-

го предадем тук. Аз, Георги Петров, не мога да не се изгължа на държавата!“

- Никой ли от децата му не последва професионалния път на своя баща?

- Георги Петров е дал образование на всичките си деца и предполагам, че се е съобразил с желанията им. Защо не са учили лесовъдство - не знам. Чичо ми - големият син, беше лекар, г-р Христов. Баща ми имаше склонност към техниката и е завършил Техническото училище в София. Работеше на различни места в България. Сред тях бяха и дъркорезниците по Родопите. Ние с майка ми отивахме с него. Оттогава много обичам родопските гори. Баща ми рисуваеше много добре, аз също. Дарбата не изчезна и дъщеря ми Веселина, която завърши художествено образование, майсторски клас в Лайпциг, сега има дизайнерска къща в Канада, нейният син Николай - внук и съименник на писателя Николай Христов, учи биология.

А трите дъщери на Георги Петров бяха учителки. Хубав, сплотен род, който съумя да се поддържа и в най-лошите години. Знам например, че когато Георги Петров започва да учи лесовъдство в Загреб, където е изпратен от държавата, след една година тя спира финансирането и на тримата студенти от България. Тогава неговата стринка - Рада, започва да му изпраща па-

Спомениите са нужни за бъдещето

мо български, но и руски, сръбски, хърватски. Освен това четеше, предимно руски класици, събрал бе голяма библиотека. После голяма част от нея подари на читалището. От дядо ни вкъщи научихме руски език. Той добре знаеше немски. Обичаше да си пийне винце - от нашата гъмза или димят, и да хапне изстудени в кладенеца зеленчуци.

- Бил е заможен и това вероятно не е било добре прието от властта след 9 септември? Бил ли е привърженик на някаква политическа сила?

- Не е членувал в никаква партия. Това е противоречало на неговата вродена толерантност и честност. Ако въобще е делял хората, то е било на глупави и умни, добри и лоши. От него се научих на по-широкото разбиране на интернационализма. Въпреки това народната власт го заклемява като „кулак“. Дядо ми не е съгласен с масовата колективизация и не влиза в ТКЗС. А имотите ги „подарява“ на държавата. Всички живеехме много трудно - с пенсията на дядо ми и с учителската заплата на леля ми Рада. Една случка, макар да бях дете, помня много ясно. През 1947 г., когато се дават непосилни за хората „наряди“ за зърно и семейството няма откъде да го набави, дядо ми казва на мъжете от семейството: „Идете в Добрич, купете там зърно и ще

ри, за да може да завърши. Той е запомнил този жест за цял живот.

- На Вас казвал ли Ви е какво да учите? Как решихте, че ще бъдете лекар?

- Дядо ми държеше на образованието и особено бе загрижен за внуците си. Още от малка, когато ме питаша каква ще стана, аз казвах - докторка. Когато завърших гимназия в Свищов, реших да кандидатствам медицина в София. Разбира се, имах проблеми с „произхода си“. Тогава на помощ се притече директорът на гимназията и при попълване на формулярите бе записано, че съм осиновено дете,

*Ако спомениите
се превръщат в дълга
днес - плашеят
да загинат!*

08.08.2008
с. Русалъ

Г. Петров като студент в Загреб, 1903 г.

естествено на бедно пролетарско семейство. Дядо много се радваше на моя избор. Никога няма да забравя неговите думи: „Само да завърши Росица, и да умирам тогава.“

Така и стана - взех изпити за пети курс и тичам в пощата да пратя телеграма, а като се връщам - чака ме друга телеграма - дядо почина. След години, подреждайки документите му, намерих това писмо, изпратено от Димитър Загорев до семейството няколко гена след погребението на дядо ми, на 16 юли 1958 година. Той се извинява, че поради отсъствието си от София не е получил телеграмата за смъртта на Георги Петров навреме, изказва своите съболезнования и пише още: „Моята благодарност към дядо Георги е особена - той ме научи на много неща и винаги ме поощряваше да работя всеотдайно за българската гора“ (бел. ред. - Загорев работи две години като помощник на Георги Петров и през 1936 г. става началник на Отделението за горите в МЗДИ).

- А какъв е Вашият живот?

- Докато следвах, се запознах с моя съпруг, оженихме се и като лекари отидохме на работа в с. Пелово (сега гр. Искър), Плевенско. Това бяха прекрасни и весели пет години, макар че районът ни за медицинско обслужване обхващаше 30 000 души. Бях хирург на болницата и съответно - в рогилното. Колко Росици и Росеновци вече са пораснали хора. Кръщавайки децата на мен, хората изразяваха своята благодарност към лекаря, това бе оценката за нашия труд. Иначе той никога не е бил добре платен.

След това и двамата се преместихме в Плевен. Пенси-

онирах се като завеждащ отделение в Университетска болница. Ние бяхме петима ентузиаста, които се отделихме и поехме цялата спешност - „Спешна хирургия“. Или „Втора хирургия“, за която имаше приказка „като Втора - втора няма!“ Нашата работа по нищо не се отличаваше от това, което гледаме сега в сериала „Спешно отделение“. Много обичах професията си.

- Георги Петров има ли други внуци?

- Живи и здрави са Георги - син е на най-малката му гъщеря Събка. Той живее в Русе, но пристигна на откриването на мемориалната плоча. Както и Радка, гъщерята на по-големия син - г-р Христов, която се установи също в Русаля. Сега съм „координатор“ на роговата среща на Даскаловци, за която участие са потвърдили 670 души. Даскалови е фамилията на Георги Петров.

- Вие се прибрахте „при корена“ си. Мястото е много красиво, но не се ли чувствате самотна?

- Тази къща е една моя вселена. Ремонтнах я с безкрайна любов, направих двора просторен и хубав. Моят съпруг, който за съжаление почина преди няколко години, също много обичаше този дом. Всеки предмет ми говори нещо. Виждате, до тези стари портрети колко млади лица има. Много се гордея с децата си, много обичам внуците си. Макар да са далеч, имаме силна връзка. А и в това село има живот и аз намирам мястото в него. Търсят ме като лекарка, имам приятели. Свикнала съм да бъда полезна. И как да съм самотна, като имам толкова спомени! Паметта за преминалите събития е много важно нещо - тя ни дава велики уроци, може да предпази от много грешки. Аз вярвам, че когато спомени се превръщат в дела, не само личността, а и планетата няма да загине.

Светлана БЪНЗАРОВА
Снимки Йордан ДАМЯНОВ
и архив на д-р Георгиева

Интериорът на къщата е запазен

Г. Петров със съпругата си Руса, Видин, 1911 г.

Нова хладилна база

На 1 септември 2008 г. доц. Стефан Юруков - председател на Държавната агенция по горите и г-жа Гудрун Щайнакер - заместник-посланик на Федерална република Германия в България, откриха в местността Лъгът, на територията на Държавно ловно стопанство „Росица“, пункт за преработка и съхранение на дивечово месо.

В словото си доц. Стефан Юруков подчерта, че това събитие е знаково във възходящото развитие на двустранното българо-германско сътрудничество в горския сектор. То придобива особено значение и в контекста на усилията, насочени към икономическо стабилизиране на горския отрасъл, чрез подобряване на неговата конкурентоспособност и увеличаване на устойчивото потребление на продукти и услуги от гората. Той изрази задоволство от тясното сътрудничество и синхрон на всички равнища, които съществуват между Държавната агенция по горите и германските институции и партньори, особено с Германското дружество за техни-

Председателят на ДАГ доц. Стефан Юруков произнася слово при откриването на хладилната база

Директорът на ДЛС „Росица“ инж. Цветан Марков (вдясно) поздравява зам.-посланика на Германия г-жа Гудрун Щайнакер

ческо сътрудничество (GTZ). Председателят на ДАГ изказа благодарност за коректната, качествена и в срок извършена работа от фирма „Фридрих Зайлер“ ООД при изработването и монтирането на оборудване от най-висок стандарт, както и на стопаните на това прекрасно съоръжение - ДЛС „Росица“, на проектанта, на фирма „Боннер“ - Карлово, и на всички работници, допринесли със своя труд за построяването на обекта.

Заместник-посланикът на Федерална република Германия г-жа Гудрун Щайнакер изрази удовлетворение от резултатното сътрудничество и пожела успех на хората, които ще се трудят и стопанисват новата придобивка.

Обектът е част от проект, финансиран от GTZ, с обща стойност - 280 000 евро. Изградената производствена линия за обработка на дивечово месо отговаря на европейските стандарти за подобен вид дейност и е важна предпоставка за осъществяване на износ в страните от ЕС. Проектът предвижда откриването на още три подобни пункта до края на годината в Държавните ловни стопанства „Витошко-Студена“, „Черни Лом“ и „Шерба“.

Инж. Спас ТОДОРОВ
Снимки инж. Ирена СТОЯНОВА

Новият хоризонтален делителен банциг HR на фирма Wood-Mizer

Модулният принцип на машината дава възможност за постепенно инвестиране в новото оборудване

През пролетта на 2008 г. в България е внесена първата линия за разбичване на тънкомерна дървесина на Wood-Mizer, състояща се от 3 машини и конвейери за транспортиране на материала. Линията позволява получаването на палетни дъски от трупи с дължина от 1 до 3.6 м и диаметър от 10 до 40 сантиметра. Няколко такива линии вече са монтирани в други страни и работят успешно.

Един от компонентите на линията е новият хоризонтален делителен банциг HR (Horizontal Resaw) с 2 до 6 глави.

Фирма Wood-Mizer има богат опит в производството на машини с много режещи глави: първият промишлен многолентов банциг MultiHead е произведен в началото на 90-те години и до момента остава една от най-надеждните машини в отрасъла. Статистиката показва, че за тази машина като цяло са получени най-малко на брой рекламации. Новият многолентов делителен банциг HR е по-евтиният вариант на MultiHead. И тук е използвана изпитаната и напълно оправдала всички очаквания технология на MultiHead. Но има и една съществена разлика: конструкцията на новата машина е от модулнен тип. Това означава, че отначало може да се закупи банциг с 2 режещи глави (HR2), а след това в зависимост от ръста на бизнеса да се закупят допълнителни модули и машината да стане с четири (HR4) или шест глави (HR6).

В линията за разбичване на тънки трупи многолентовият делителен банциг е в края на процеса: той разбичва призмите в готови палетни дъски. Машината може да се използва и самостоятелно за производството на паркетни дъски, ламперия, гървени елементи за стенна и покривна обшивка или различни заготовки. Тя намалява съществено времето за разбичване и увеличава производителността за сметка на получаването на две, четири или шест дъски за едно преминаване на призмата през машината.

Предимства на HR

- ◆ Технологията на разбичване с тесни ленти дава 60 % по-малко отпадък и 32 % повече дъски в сравнение с разбичването с многолистови циркуляри;
- ◆ Стандартният 11 kW двигател на всяка режеща глава е достатъчно мощен, за да могат да се разбичват всякакви дървесни видове;
- ◆ По избор на клиента машината може да се окомплектова със стоманена или гумена транспортна лента;
- ◆ Използват се същите ленти със стандартна дъл-

жина от 401 см и широчина 32 мм, както и при другите банцизи на Wood-Mizer. Ако вече притежавате друга машина от тази фирма, няма да ви се налага да гържите на склад допълнителен запас от ленти с друга дължина;

◆ Автоматичен сензор изключва машината при скъсване на някоя от лентите и защитава оборудването и операторите от скъсаната лента. Мерките за безопасност на банцига HR надвишават промишлените стандарти;

◆ Уникалната конструкция на лентоводните козела с бандажни ремъци (патент на САЩ) изключва подмяната или ремонта на покритието на тези козела;

◆ Вградената система за почистване с вода намалява поленването на дървесни стружки и смола по лентите, което удължава продължителността на работа между две заточвания и осигурява прецизно рязане;

◆ По поръчка режещите глави могат да се поставят с възможност за накланяне на 9 градуса, което позволява получаването на дъски с трапецовидно сечение за стенни и покривни обшивки;

◆ Възможност за постепенно инвестиране в оборудването и увеличаване обема на производството чрез купуване на допълнителни модули;

◆ Многолентовият хоризонтален делителен банциг HR е с 30-35% по-евтин от своя прототип MultiHead, а функциите и качеството на разбичване са запазени на най-високо ниво.

Екотехпродукт ООД
София, ул. „Ф.Ж.Кюри“ № 79, бл. 314, ап. 8
тел.: 02/865 78 02, 963 16 56
факс: 02/963 25 59
ecotech@nad.bg
www.wood-mizer.eu

Тази череша е на около 160 години и е гордост за село Букамата - казва кметът на селото Милчо Рушанов (на снимката).

Намира се в покрайнините на село Букамата, Смолянско, в м. Лушанови череша.

Снимка
Петко ЙОНЧЕВ

Добра печалба от нискокачествена и евтина суровина!

SLP

ЛИНИЯ ЗА ПРЕРАБОТКА НА ТЪНКИ ТРУПИ

- Четири банцига
- Транспортна система
- Диаметър на трупите 100-400 мм
- Дължина на трупите 900-3600 мм
- Тесни банцигови ленти
- Нисък разход на енергия при производството
- Машините могат да се доставят поотделно

- Сдвоен вертикален банциг
- Единичен вертикален банциг
- Хоризонтален делителен банциг/листаг
- Заръбващ циркуляр

www.wood-mizer.eu

Екотехпродукт ООД
София, ул. «Ф.Ж.Кюри», 79, бл. 314, ап. 8

тел.: 02/865 78 02, 963 16 56, факс: 02/963 25 59
e-mail: ecotech@nat.bg

Горивната клетка

Водородното гориво и т.нар. горивна клетка (ГК) - *fuel cell* - един от алтернативните източници на енергия, се очертава като сериозен заместител на бензина, дизела и на двигателя с вътрешно горене.

Горивната клетка е устройство за каталитично окисляване на водорода, при което директно се получава електрически ток с минимално отделяне на топлина, като се използва т.нар. мембрана, обменяща протони. Не замърсява атмосферата, защото единствените странични продукти са вода и малко топлина. Това е хибридна система, защото работи свързана със суперкондензатор или малка батерия. Постоянният и устойчив източник на енергия е горивната клетка, а при моментна нужда от голяма мощност - ускорение или подемни операции, кондензаторът или батерията я доставят. Системата, която вече навлиза в реално приложение, се управлява и оптимизира от въграден компютър.

Като водородно гориво горивната клетка ще бъде все по често свързвана с алтернативните и възобновяемите енергийни източници, защото за нея няма да се използват изкопаеми горива като петрол и въглища, а горивото ще се получава от продукти, получени при фотосинтезата в природата. Това е чиста, екологична задвижваща енергия. Някои специалисти от изследователските лаборатории смятат, че горивните клетки ще захранват първо лаптопи, телефони и часовници, преди да започнат да се използват в транспортните средства. Причината за това са нерешените проблеми със складирането и предаването на водорода, захранващ горивната клетка. Не са решени още някои изисквания за бързо изменение на мощността, необходимо за задвижване на автобуси, сметосъбиращи и земекопни машини. Очаква се в бъдеще горивните клетки да бъдат по-гъвкави, което ще позволи да се използват в транспортните средства.

Сред фирмите, които предлагат транспортни и подемно-транспортни машини, задвижвани от горивни клетки, са „Шцл“ - Германия, „Реймънд Корпорейшън“ - САЩ, „Тойота Моторс Корпорейшън“ - Япония, „Селекс“, „Линде“, „Баларг“, „Краун“, „Нисан“, „Оки системс“. Немската фирма Протон Мотор е създала първия троен хибрид, като използва горивна клетка, батерия и суперкондензатор и го въгражда във вилчени високоповдигачи. При въграждане в дизелови високоповдигачи се икономисва 50 % енергия. Батерията и кондензаторът служат като буфер при различните режими на работа. По време на спиращия процес енергията се възвръща в кондензатора, който остава над 30 kW мощност при следващите процеси на ускорение и повдигане на товара. Батерията е допълнение на кондензатора при по-дълги периоди на работа. Интелигентната система управлява разпределението на енергията между горивната клетка, кондензатора и батерията. Трихидридна система е демонстрирана на вилчен високоповдигач на фирмата „Шцл“. Горивната клетка се монтира на мястото на стандартната батерия (80 V, 700 Ah) на електрокар високоповдигач. Една ГК с мощност 30 kW може да задвижва 3-тонен вилчен повдигач около 8 часа. Времето на зареждане с гориво е само една минута, в сравнение времето на зареждане на една електрическа батерия е над 5 часа. Фирмата очаква по-атрактивни търговски предложения през следващите три години. Тя също е монтирала ГК на автобуси.

Фирмата „Баларг“ - една от първите в разработката на горивни клетки, е сключила договор за партньорство с фирмата Иксайд - водещ производител на електрически батерии. Те разработват и ще произведат хибридна система, включваща горивна клетка, служеща като непрекъснато зареждащо устройство и електрическа батерия. В продължение на 18 месеца ще работят 6 прототипа на хибридни системи. При успешно представяне ще преминат към производство. Хавайският център за напреднали транспортни технологии сътрудничи по програми за напреднали електрически и хибридни транспортни средства на военните организации DARPA и DOT на САЩ. Целите са разработка и демонстрация на транспортни средства с малко количество вредни емисии и без емисии, за военни и търговски цели. В движение са пуснати автобус, камион и влекач с хибридно задвижване, с горивна клетка и батерия заедно със станция за гориво. Характеристиките на влекача са 6000 kg теглителна сила, 120 kW задвижваща електрическа система, 65 kW мощност на горивната клетка, 70 Ah оловна батерия, три резервоара за водородно гориво, 7 kg водородно гориво. При изпитанията е решен проблемът с охлаждането. Любопитна подробност е, че военната агенция DARPA първа в света създава интернет под името ARPAnet.

Холандският център за енергийни изследвания (ECN) е започнал разработки по горивните клетки през 1990 г. На електрически автомобил, задвижван от батерия 72 V, е добавена горивна клетка. Хибридният горивна клетка-батерия получава скорост на движение 40 km/h, мощност 10 kW и пробег с едно зареждане на водород 200 km. Първоначално горивната клетка се използва само за зареждане на батерията. Тя подава напрежение 18-30 V на конвертор, който го повдига на напрежението на батерията 72-84 V. Управлението на задвижващата верига, подаването и конверсията на напрежението са автоматични.

Зареждането с гориво става на водородна зарядна станция с капацитет 27 kg при налягане 200 бара. Времето за зареждане е 10 мин. и станцията зарежда 5 до 10 транспортни средства на ден. При зареждането на водорода няма специална управляваща връзка между двата резервоара на станцията и автомобила. Дебютът на потока и температурата се наблюдават и управляват ръчно от обучен персонал.

Водородният автомобил е бил демонстриран и изпитван от 2006 г. Не отделя вредни газове. Автомобилът е изминал 425 km и е консумирал 1.7 kg гориво.

Данчо ЛАЗОВ

КЛИМАТЕТ
СУШИЛНИ ЗА ДЪРВЕСИНА

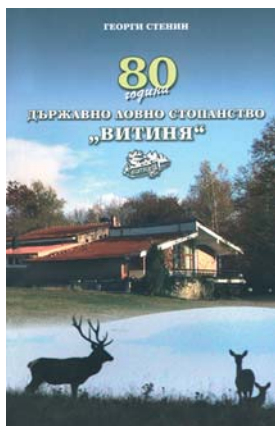
GSM: 088 9 424 678
GSM: 089 8 614 581
www.klimatet.hit.bg
e-mail:klimatet@abv.bg

Залесителна кампания на Държавната агенция по горите и „Петрол“ АД

На 5 септември бе дадено началото на мащабна залесителна кампания за бързо и цялостно възстановяване на опожарени гори. Инициативата на Държавната агенция по горите и „Петрол“ АД протича под мотото „Да възстановим пострадалите гори от пожари и други природни бедствия в България“.

Залесяването на незалесените сечища и опожарените и унищожени от природни бедствия гори се провежда с финансовата подкрепа на „Петрол“ АД и обхваща държавния горски фонд в района на 13 регионални дирекции по горите - Берковица, Благоевград, Бургас, Варна, Велико Търново, Кърджали, Кюстендил, Ловеч, Пловдив, Русе, Сливен, София и Стара Загора. С отпуснатите от „Петрол“ АД средства в размер на 100 000 лв. (43 750 лв. за залесяване и 56 250 лв. за почвopоготовка) на територията на цялата страна ще бъдат засадени 305 230 фиданки от тополя, зимен гъб, бял бор и цер. В РДГ - София, е предвидена почвopоготовка върху 20 дка опожарена площ в района на с. Градец. За залесяването на тази площ ще бъдат използвани 24 000 фиданки от зимен гъб и бял бор.

Нови книги

Г. Стенин, 80 години Държавно ловно стопанство „Витиня“, Издателство „Образование и наука“ ЕАД. София 2008, 72 с.

Книгата е посветена на всички, работили в ДЛС „Витиня“ от основаването на стопанството през 1928 г. до наши дни, а специалният повод за издаването е 80-годишният юбилей. Подробният исторически очерк за района и географската характеристика са последвани от разказа за създаването и развитието на Държавното ловно стопанство - Витиня. Проследени са природните условия - местополо-

жение, климат, валежи, растителност. Разгледани са видовете дивеч, населявали в миналото района, след това изчезнали или намалели и отново реаклиматизирани, както и допълнително аклиматизирани видове, и в резултат на всичко това - обитаващите днес пределите на Държавното ловно стопанство - благороден елен, сърна, дива свиня, муфлон, елен лопатар, заек, язовец, вълк, лисица, дива котка, дневни и нощни грабливи птици. Разгледани са взаимната връзка и обусловеност на гората и дивеча, който я обитава, извършеното за подобряването на условията на живот на дивеча - хранителна база, осигуряване на защита и спокойствие, подхранване и други дейности. Особено внимание се обръща на периода след 1967 г., когато се разгръща най-широката програма за комплексни биотехнически мероприятия. Проследени са научноизследователската дейност в ДЛС „Витиня“, започнала още през 30-те години на миналия век, развитието на рибното стопанство и страничната дейност, строежът на ловни домове, хижи и заслони. Отделено е внимание на съвместната дейност с организацията на българските ловци, на практикуването на ловния туризъм, на професионалните контакти с намиращото се в съседство Военно ловно стопанство „Витиня“. В специална глава е направен анализ на дейността на ДЛС „Витиня“ за периода 2003-2007 година. С уважение и признателност е разгледан приносът на служителите от всички нива на йерархията за развитието на ловностопанската дейност.

IN MEMORIAM

На 1 август почина инж. Любомир Димитров ИВАНОВ.

Роден на 1 февруари 1934 г. в с. Александрово, Ловешка област. През 1959 г. завършва ВЛТИ - София, специалност „Горско стопанство“.

Трудовата си дейност започва през 1959 г. като началник на горско-технически участък към Горско стопанство - Черни Осъм. След това до 1969 г. е директор на същото стопанство. От 1969 г. до 1990 г. е началник на отдел „Труд и работна заплата“ в Горскостопанския комбинат в Ловеч. От 1990 до 1994 г. е началник на Районната дирекция на горите - Ловеч.

След като се пенсионира, продължава да работи в Поzemлената комисия на Ловеч по възстановяването на собствеността върху горите в общината. Проявява се като изключителен професионалист в трудовоправните отношения, участва активно при създаване на нормативната база в горската система, ревностен защитник е за запазване на горското богатство в Ловешкия регион, за спазване на нормативните документи, свързани с горите.

Непримирим към всяко нарушение, възискателен към подчинените си, той остава пример за дисциплиниран и отговорен служител.

Поклон пред светлата му памет!

IN MEMORIAM

На 15 август почина инж. Тодор Стойков ТОДОРОВ.

Роден на 21 май 1939 г. в с. Микре, Ловешка област, в семейство на горски служители.

През 1957 г. завършва средно образование, а през 1960 г. отбива военната си служба, след което постъпва на работа в горския разсадник на Ловеч.

През 1961 г. постъпва във ВЛТИ - София, а през 1966 г. завършва висшето си лесовъдско образование със специалност „Инженер по горско стопанство“.

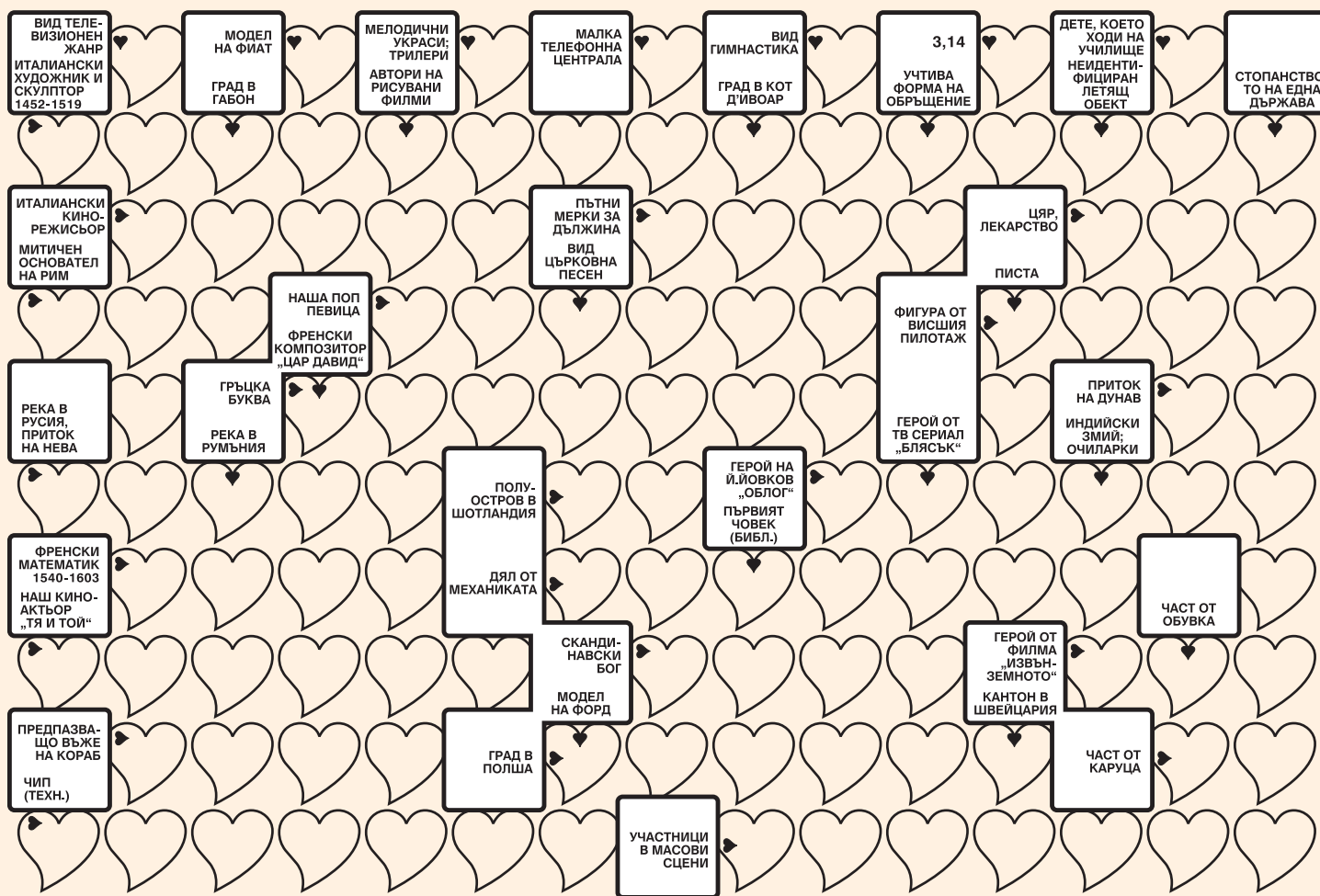
До 1971 г. се занимава с обществена дейност - работи като инструктор и председател в ОК на профсъюзите на горите и горската промишленост в Ловеч.

Директор е на Горско стопанство - Ловеч, от 1971 до 1998 г. - общо 27 години. На тази длъжност инж. Тодор Тодоров се издига като стопански ръководител с добри организаторски способности, самоинициативност и новаторство. Благодарение на тези му качества в ГС - Ловеч, се развива интензивно ловно стопанство, обособява се Представително ловно стопанство „Бялка“ и две фазанарии за отглеждане и разселване на дивеч.

За изключителни заслуги в ловното стопанство и постигнати добри резултати в стопанската дейност инж. Тодоров е награден с „Народен орден на труда“ - златен, три пъти е носител на значката „Отличник“ на Министерството на горите и горската промишленост. А като инициатор на озеленяването на околностите на Ловеч и за успешно организиране на населението на града за залесяване е носител на специална почетна грамота и значка.

Поклон пред светлата му памет!

РЕЧНИК: ДИВО, ОЕМ, ОНЕГЕР, СИРЕТ, ТОСНА

СТЕФАН КРЪСТЕВ

ОТГОВОРИ НА КРЪСТОСЛОВИЦАТА ОТ БРОЙ 7/2008:

ВОДОРАВНО: „Момчето си отива“. Виена. Антимон. Парма. Ока. Мока. Илона. Колан. Марки. Арк. „Га“. Дерони. Пик. Рона. Риванол. „Рексона“. Анати. Тара. Сали. Атон.

ОТВЕСНО: Нова Загора. Мир. Ранер (Карл). Ечемик. Ака. Еналид. „Ата“. Ерос. Онорина. Осака. Овал. Ина. Ана. Вот. Крина. Тимок. Она. Тимол. Плат. Вокали. „То“. Банан. Клин.

Саморасляци

Старият горски бай Нено Балканджията търси нещо в килера.

- Пено - провиква се по едно време той, - да знаеш къде е онази стара браква...

И още недовършил изречението, чува гласа на тъщата си:

- Може да съм браква, ама не съм стара!

Млада жена кара бясно кола през селото. На разминаване бай Нено изкрещява:

- Прасе! Прасе!

- Ти си прасе - се озъбва жената и... се блъска в прасето, излязло на пътя.

Малкият внук на бай Нено се прибира вкъщи с насинено око.

- Недей да се биеш, сине - поучава го старият горски, - нали ти казах, брой до десет, преди да се сбиеш.

- Да, ама на Наско са му казали вкъщи да брои до пет.

- Булка, какво означава да те сърби носът? - питал бай Нено жена си.

- На ядове - отвръща тя.

- Ами ръката?

- Зависи коя - или ще взимаш или ще даваш.

- Ами краката?

- Абе, ти откога не си се къпал?

ArmaTrac 804T

**НОВИЯТ ГОРСКИ ВЛЕКАЧ
ЗА ДЪРВОДОБИВ**

**Колесна формула 4x4
трансмисия ZF**

- оборудван с лебедка ЛДХ и гребло
- изключителна проходимост
- нисък разход на гориво

БУЛТРЕКС
ЕВРОПЕЙСКОТО НАЧАЛО

5900, гр.Левски, ул. "Аспаруховско шосе" 1
тел: 0650/83073, 83074; факс: 0650/83072
e-mail: bultrex@mbox.contact.bg
www.bultrex.com
Любомир Личков : 0889 045 666

Husqvarna
Great experience

ХУСКВАРНА - БЪЛГАРИЯ
СОФИЯ 1797, Ж.К. „Младост“ 2
ул. „Андрей Ляпчев“ №72
тел.: (02) 8099411, факс: (02) 8099413
www.husqvarna.bg
E-mail: info@husqvarna.bg